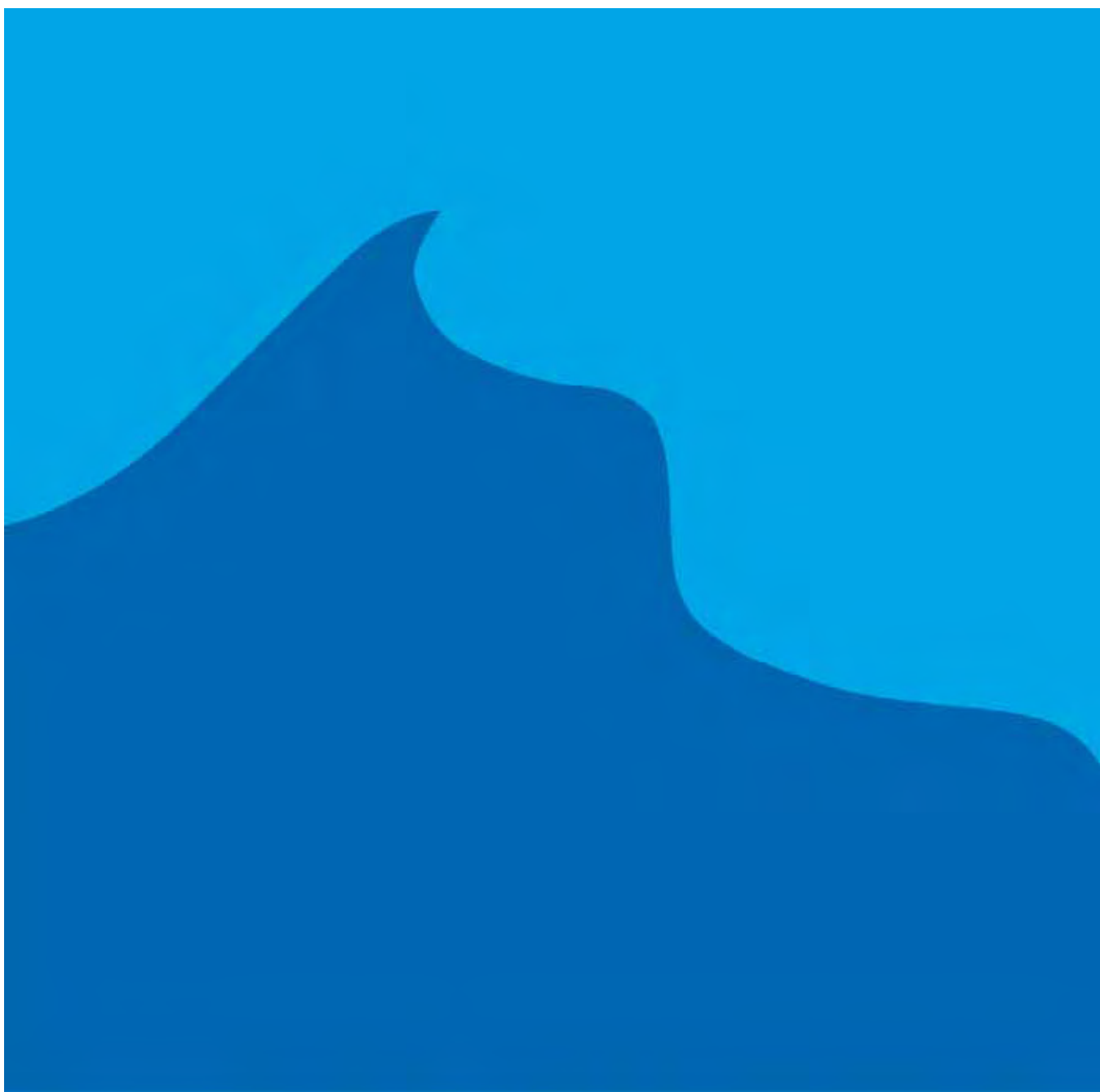

DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2006 – OG UDVIKLINGEN 1970-2006

Anne Mette Hornbek Toft
Hanne Møller
Bjarne Laursen
Karin Helweg-Larsen

DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2006 – OG UDVIKLINGEN 1970-2006

Anne Mette Hornbek Toft
Hanne Møller
Bjarne Laursen
Karin Helweg-Larsen

**DRUKNEDØDSFALD I DANMARK, 2001-2006
– OG UDVIKLINGEN 1970-2006**

Anne Mette Hornbek Toft, Hanne Møller, Bjarne Laursen, Karin Helweg-Larsen

© Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, 2009

Gengivelse af uddrag, herunder figurer, tabeller og citater er tilladt mod tydelig kildeangivelse – det skal herunder fremgå, at rapporten er udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed, SDU for TrygFonden.

Skrifter, der omtaler, anmelder, citerer eller henviser til nærværende publikation bedes tilsendt.

Udgivet af

Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
Øster Farimagsgade 5 A, 2. sal
1399 København K
sif@si-folkesundhed.dk
www.si-folkesundhed.dk

For

TrygFonden smba (Tryghedsgruppen smba)
Lyngby Hovedgade 4, 2. sal
2800 Kgs. Lyngby
info@TrygFonden.dk
www.TrygFonden.dk

Tryk: Hermann & Fischer

Oplag: 700 stk.

ISBN: 978-87-7899-142-3

Rapporten kan rekvireres ved henvendelse til TrygFonden.

INDHOLDSFORTEGNELSE

FORORD	9
0. RESUMÉ AF UNDERSØGELSENS RESULTATER	11
0.1 DANSKERE DRUKNET I DANMARK: UDVIKLINGEN 1970-2006	11
0.2 DRUKNEDØD I DANMARK 2001-2006	11
0.3 ULYKKESRELATERET DRUKNING BLANDT DANSKERE I DANMARK 2001-2006	12
0.4 SELVMORD VED DRUKNING BLANDT DANSKERE I DANMARK 2001-2006	13
0.5 UDLÆNDINGE DRUKNET I DANMARK 2001-2006	13
1. INDLEDNING	15
1.1 BAGGRUND	15
1.2 FORMÅL	15
2. METODE	17
2.1 BEGREBER ANVENDT I RAPPORTEN	17
2.2 DATAKILDER	17
2.3 REVURDERING AF DØDSMÅDE	18
2.4 VARIABLE	20
2.5 DEFINITION AF DRUKNEULYKKE	22
3. DANSKERE DRUKNET I DANMARK 1970-2006	23
3.1 OMFANG	23
3.2 UDVIKLING OVER TID	23
3.3 ULYKKESRELATERET DRUKNING 1970-2006	24
4. DANSKERE DRUKNET I DANMARK 2001-2006	27
4.1 OMFANG	27
4.2 DØDSMÅDE	27
4.3 STED FOR DRUKNING	28
4.4 SOCIAL ULIGHED I DRUKNEDØD	29
4.5 OPRINDELSESLANDE	30
5. DRUKNEULYKKER BLANDT DANSKERE 2001-2006	31
5.1 OMFANG	31
5.2 STED FOR DRUKNEULYKKEN	32
5.3 AKTIVITETER FORBUNDET MED DRUKNEULYKKER	32
5.4 BADEULYKKER	34
5.5 DRUKNEULYKKER I BÅD	37
5.6 DRUKNEULYKKER VED FÆRDSSEL PÅ HAVN	38
5.7 DRUKNING SOM FØLGE AF TRAFIKULYKKER	39
5.8 DRUKNING SOM FØLGE AF SPORTSULYKKER	40
5.9 VAR DER ANDRE TILSTEDE PÅ ULYKKESTIDSPUNKTET?	40
5.10 BLEV GENOPLIVNING FØRSØGT?	40

5.11 DRUKNEULYKKER OG PSYKISK SYGDOM	41
5.12 BØRNS DRUKNEULYKKER.....	41
6. SELVMORD VED DRUKNING BLANDT DANSKERE 2001-2006	43
7. DRUKNING MED UOPLYST DØDSMÅDE	45
8. UDLÆNDINGE DRUKNET I DANMARK 2001-2006	47
8.1 OMFANG.....	47
8.2 UDLÆNDINGE DRUKNET I DANMARK SOM FØLGE AF ULYKKER OG SELVMORD	47
8.3 DRUKNEULYKKER BLANDT UDLÆNDINGE.....	48
8.4 BADEULYKKER BLANDT UDLÆNDINGE.....	49
8.5 DRUKNEULYKKER VED HAVNEKAJ	49
8.6 DRUKNEULYKKER VED FRITIDSSEJLADS.....	49
9. DISKUSSION OG FOREBYGGELSESPERSPEKTIV.....	51
9.1 UDVIKLINGEN OVER TID	51
9.2 SOCIAL ULIGHED OG DRUKNEULYKKER	52
9.3 DRUKNEULYKKER BLANDT BØRN OG UNGE	52
9.4 KØNSFORSKELLE I DRUKNEULYKKERNE	53
9.5 ALKOHOL OG DRUKNING BLANDT VOKSNE	53
9.6 HAVNEULYKKER.....	54
9.7 ULYKKER VED FRITIDSSEJLADS	54
9.8 BADEULYKKER	55
REFERENCER	57
BILAG A. DATAKVALITET: ANALYSE AF NÆRDRUKNING OG DØDELIGHED	59
BILAG B. TABELLER	61

TABELLER OG FIGURER I RAPPORTEN

Tabel 1:	Revurderet versus oprindelig kodning af døds måde ved drukning blandt danskere	19
Tabel 2:	Drukneulykker blandt danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på døds måde og år.....	27
Tabel 3:	Kønsfordeling i procent for danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på døds måde.....	27
Tabel 4:	Drukneulykker blandt danskere i perioden 2001-2006. Opdelt efter døds måde og alder. Antal	28
Tabel 5:	Drukneulykker blandt danskere i perioden 2001-2006, opdelt på sted og døds måde	28
Tabel 6:	Drukneulykker blandt danskere i perioden 2001-2006, opdelt på sted og år.....	29
Tabel 7:	Socialgruppe og døds måde for voksne danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006. Befolkningens fordeling på socialgruppe er vist til sammenligning (justeret for køn og alder i forhold til alle druknede). Procentfordeling på socialgruppe .	29
Tabel 8:	Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på alder og år	31
Tabel 9:	Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006. Opdelt på alder og køn	31
Tabel 10:	Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted og køn.....	32
Tabel 11:	Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006. Opdelt på aktivitet og alder	33
Tabel 12:	Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006. Opdelt på aktivitet og køn	33
Tabel 13:	Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet og år.....	34
Tabel 14:	Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet og måned for ulykke	34
Tabel 15:	Badeulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted og måned for ulykke.....	35
Tabel 16:	Andre til stede ved drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet.....	40
Tabel 17:	Genoplivning ved drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet.....	41
Tabel 18:	Drukneulykker blandt børn i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på år og køn	42
Tabel 19:	Drukneulykker blandt børn i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på alder og aktivitet.....	42
Tabel 20:	Selv mord ved drukning blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på køn og år	43
Tabel 21:	Selv mord ved drukning blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006. Procentfordeling på sted, opdelt på køn	43
Tabel 22:	Danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006, hvor døds måden er angivet som uoplyst, opdelt på alder	45
Tabel 23:	Danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006, hvor døds måden er angivet som uoplyst, opdelt på sted.....	45
Tabel 24:	Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på døds måde og år	47
Tabel 25:	Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på døds måde og køn	47

Tabel 26:	Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på døds måde og alder ...	48
Tabel 27:	Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på nationalitet	48
Figur 1:	Danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2006, opdelt på døds måde	23
Figur 2:	Danskere druknet i Danmark som følge af selvmord eller ulykke i perioden 1970-2006, opdelt på køn	24
Figur 3a:	Danske børn og unge druknet ved ulykke i Danmark i perioden 1970-2006. Årlige gennemsnitsantal i femårsperioder	25
Figur 3b:	Danske børn og unge druknet ved ulykke i Danmark i perioden 1970-2006. Incidensrater pr. 100.000 befolkning	25
Figur 4a:	Danske voksne over 25 år druknet ved ulykke i Danmark i perioden 1970-2006. Årlige gennemsnitsantal i femårsperioder	26
Figur 4b:	Danske voksne over 25 år druknet ved ulykke i Danmark i perioden 1970-2006. Incidensrater pr. 100.000 befolkning	26
Figur 5:	Kort over badeulykker i åbent vand i Danmark 2001-2006. Danskere er markeret med pink, udlændinge med blå.....	36
Figur 6:	Kort over drukneulykker blandt danskere i forbindelse med færdsel på havn i Danmark, 2001-2006	38
BILAG:		
Tabel A1:	Registrering af dødsårsager, opdelt på tid fra sygehuskontakt	59
Tabel B1:	Danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2006 ud fra Dødsårsagsregisteret (ukorrigeret). Antal, opdelt på døds måde og år.....	61
Tabel B2:	Drukneulykker 1970-2006 ud fra Dødsårsagsregisteret (ukorrigeret). Antal opdelt på år, køn og alder	62
Tabel B3:	Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på alder og sted.....	63
Tabel B4:	Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted og måned for ulykken.....	63
Tabel B5:	Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet og sted.....	64
Tabel B6:	Dårligt psykisk helbred blandt danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006	64
Tabel B7:	Psykisk dårligt helbred for danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet og psykisk helbred.....	65
Tabel B8:	Drukneulykker blandt danske børn i Danmark i perioden 2001-2006. Opdelt på køn og aktivitet.....	65
Tabel B9:	Selv mord ved drukning blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006. Opdelt på køn og alder	65
Tabel B10:	Selv mord ved drukning blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted og køn.....	66
Tabel B11:	Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted.....	66
Tabel B12:	Drukneulykker i Danmark blandt udlændinge 2001-2006, opdelt på aktivitet og alder.....	66
Tabel B13:	Drukneulykker i Danmark blandt udlændinge 2001-2006, opdelt på aktivitet og måned.....	67
Tabel B14:	Drukneulykker i Danmark blandt udlændinge 2001-2006, opdelt på aktivitet og nationalitet.....	67
Tabel B15:	Badeulykker ved strand blandt udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på alder og køn	67
Tabel B16:	Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted og nationalitet	68

FORORD

De sidste 30 år er antallet af danskere druknet i Danmark så godt som halveret, hvilket vidner om, at årtiers indsats for at øge bevidstheden om den rette adfærd ved vand har båret frugt. Igennem de sidste årtier har danskernes aktivitetsniveau ved vandet dog gradvist været stigende idet flere og flere er blevet bådejere, flere dyrker sports- og fritidsaktiviteter ved vandet og haveejere i større og større stil har fået havebassiner i haven. Aktiviteter som i sig selv øger risikoen for drukneulykker. Siden 2000 har antallet af drukneulykker således heller ikke vist tegn på at falde.

Statens Institut for Folkesundhed (SIF) ved Syddansk Universitet har for TrygFonden udarbejdet denne rapport, der præsenterer analyser af omfanget og årsagerne til druknedød som følge af ulykke, selvmord og drab.

Viden om årsagerne til druknedød er afgørende for tilrettelæggelsen af den forebyggende og formidlende indsats overfor forskellige befolkningsgrupper. Oplysninger om drukning i Danmark kan indhentes fra en række kilder, herunder aviser og andre nyhedsmedier, redningstjenester (politi, Falck, SOK) og Rådet for Større Badesikkerheds opgørelser over badeulykker. Disse kilder giver adgang til aktuelle, men desværre ikke dækkende oplysninger om druknedød i Danmark. Nærværende rapport baserer analyserne på Dødsårsagsregisteret og en manuel gennemgang af dødsattester, for at opnå den størst mulige kompleksitet mht. omfanget af druknedød i Danmark.

Rapporten giver et samlet billede af hvor drukneulykkerne sker, for hvem de sker og i forbindelse med hvilken aktivitet de sker. Vigtige informationer, som TrygFonden kystlivredning og andre aktører med ansvar for vandsikkerhed, vil kunne drage nytte af. Rapporten beskriver samtidig for første gang sociale forskelle i forekomsten af druknedød.

I første del af rapporten beskrives udviklingen i druknedød i Danmark i perioden 1970 til 2006 med fokus på ulykkesrelateret drukning (kapitel 3). I anden del af rapporten beskrives samtlige druknedødsfald i perioden 2001-2006 mere indgående i en analyse af de faktorer, der har haft betydning for drukneulykkerne og som således kan pege på muligheder for forebyggelse af druknedødsfald (kapitel 4-7). I tredje del af rapporten præsenteres resultater af en særanalyse af drukning i Danmark blandt udlændinge i perioden 2001-06 (kapitel 8). Sidste del omfatter en diskussion af resultaterne og peger på mulige forebyggelsesområder (kapitel 9). Bagest i rapporten findes en række bilagstabeller.

En række oplysninger om druknedødsfald i perioden 1970-2006 er tidligere publiceret, bl.a. i »Livredning... håndbogen til alle med interesse for vand og sikkerhed«, udgivet af Dansk Svømmeunion i 2008.

Anne Mette Hornbek Toft (Forskningsassistent, cand.scient.soc.), Hanne Møller (Kommunikationsmedarbejder, temakoordinator cand.comm.), Bjarne Laursen (seniorforsker, cand.scient., ph.d.), og Karin Helweg-Larsen (seniorforsker, speciallæge), Statens Institut for Folkesundhed, SDU har gennemført analyserne og udarbejdet rapporten.

Manja Holm Laursen (Studertermedhjælp) har indtastet og kodet dødsattesterne.

Kirsten Zachariassen (Kontorfuldmægtig) har stået for opsætning af rapporten.

Forord

Sundhedsstyrelsen takkes for at give adgang til deres arkiver med dødsattester for udlændinge døde i Danmark.

Dansk Svømmeunion takkes for et givtigt og konstruktivt samarbejde.

Rapporten er finansieret af TrygFonden.

København, 5. april 2009

Henrik Brønnum-Hansen,
Forskningsleder
Statens Institut for Folkesundhed,
Syddansk Universitet

Gurli Martinussen
Direktør
TrygFonden

0. RESUMÉ AF UNDERSØGELSENS RESULTATER

0.1 DANSKERE DRUKNET I DANMARK: UDVIKLINGEN 1970-2006

I perioden 1970-2006 blev i alt 7.117 dødsfald registreret i Dødsårsagsregisteret med drukning som den grundlæggende dødsårsag. Disse dødsfald omfatter drukning blandt personer med fast bopæl i Danmark. Druknedødsfald i Grønland og Færøerne indgår ikke i opgørelserne i denne rapport, ligesom danskere druknet i udlandet heller ikke er medtaget, da dette tal ikke er kendt. Af de 7.117 dødsfald var 2.976 (42%) drukneulykker, 3.462 (49%) selvmord ved drukning, 35 drab (0,5%), mens døds-måden for 644 (9%) var usikker (uoplyst).

Antallet af druknede danskere faldt markant i perioden, fra 213 i 1970 til kun 118 i 2006. Drukneulykkerne faldt i samme periode fra 139 til 53, dette fald skete primært fra 1970 til 1995, hvorefter det årlige antal ulykker har været nogenlunde stabile. Udviklingen i antallet af selvmord ved drukning viste et andet mønster: Perioden 1970-1981 var kendetegnet ved en stigning i antallet af selvmord fra 61 til 147, mens den efterfølgende periode frem til 2006 var karakteriseret af et fald. Antallet af drukning ved selvmord har således siden 1996 ligget under 70 årligt.

Der var store kønsforskelle i antallet af drukneulykker, idet mænd, igennem hele perioden, havde langt flere drukneulykker end kvinder. For mændene ses en markant reduktion af antallet af ulykker mellem 1970 og 1995 fra 122 til 51, herefter er antallet konstant. Antallet af drukneulykker blandt kvinder lå derimod på under 20 ulykker årligt gennem hele perioden.

Blandt børn, unge og voksne op til 65 år faldt forekomsten af ulykkesrelateret drukning kraftigt i perioden, mens antallet blandt ældre over 65 år til gengæld steg lidt.

0.2 DRUKNEDØD I DANMARK 2001-2006

Druknedødsfald i perioden 2001-2006 er blevet analyseret nærmere på baggrund af en gennemgang af dødsattester, hvor dødsårsagen er registreret som drukning. Samtidig er de tilgængelige dødsattester for udlændinge druknet i Danmark også gennemgået, selv om der må regnes med en større usikkerhed mht. kompletthed. I alt er 734 personer døde som følge af drukning i Danmark. Af disse var 402 (55%) ude for en drukneulykke, 265 (36%) begik selvmord, fire blev dræbt, mens døds-måden bag de resterende 63 (8%) tilfælde var uoplyst. I rapporten præsenteres analyser af hhv. danskere og udlændinges drukneulykker særskilt, da komplettheden af data vedr. udlændinge er usikker og derfor ikke direkte kan sammenlignes med data fra det officielle dødsårsagsregister vedr. danskere druknet i Danmark.

Hovedresultaterne for danskere druknet i Danmark:

- 670 danskere døde som følge af drukning i Danmark i perioden 2001-2006.
- Af disse var 354 (53%) ude for en drukneulykke, 256 (38%) begik selvmord, fire blev dræbt, mens dødsårsagen bag de resterende 56 (8%) tilfælde var uoplyst.
- Der var langt flere mænd (70%) end kvinder (30%).
- Over halvdelen var mellem 55 og 80 år, mens kun 5% var børn under 18 år
- Dødsfaldene skete oftest ved havne (31%), langs kysten (17%), i åbent hav eller fjord (11%) eller ved sø (11%).

0.3 ULYKKESRELATERET DRUKNING BLANDT DANSKERE I DANMARK 2001-2006

Der er følgende karakteristika for danskere druknet som følge af ulykke i Danmark:

- Det årlige antal drukneulykker var konstant i perioden 2001-2006.
- Drukneulykkerne skete især for voksne. 65% var over 45 år, mens kun 8% var under 18 år.
- Hovedparten, 84% var mænd.
- Der var stor social ulighed i risikoen for en drukneulykke. Sammenlignet med baggrundsbefolkningen indeholder gruppen af druknede en langt større andel på overførselsindkomster.
- Alkohol var en væsentlig faktor i hver tredje drukneulykke blandt voksne.
- Flere omkom ved havneulykker og bådulykker end ved badeulykker.
- De tre hyppigste steder for drukneulykker var havn (28%), åbent hav/fjord (21%) og strand/kyst (16%), mens de tre hyppigste aktiviteter forbundet med drukneulykker var færdsel på havn (20%), fritidssejls med båd (18%) og badning/svømning (17%).
- Omstændighederne bag børns drukneulykker afhæng af barnets alder, spædbørn druknede i badekar, småbørn ofte i havebassiner og større børn især ved badning.

Badeulykker

Antallet af badeulykker var konstant i perioden 2001-2006. I alt var 61 drukneulykker sket i forbindelse med badning/svømning i svømmebassin, strand, sø eller andet vandhul. 20% af badeulykkerne skete for børn under 18 år, mens 56% skete for voksne over 45 år, og langt flere mænd (77%) end kvinder (23%) var ude for en badeulykke. Lidt over halvdelen af ulykkerne skete ved strand, hovedsageligt i juli og august. Badeulykker var spredt over hele Danmark, dog skete kun få ved Vesterhavet. Alkohol var involveret i 24% af badeulykkerne blandt voksne, men ellers ved vi meget lidt om, hvorfor disse personer kom i problemer og druknede.

Bådulykker

Fritidssejls med båd var den næsthøypigste aktivitet forbundet med drukneulykker. Således druknede 63 personer i forbindelse med sejls i perioden 2001-2006. Langt hovedparten af ulykkerne skete på åbent hav (94%), og alle druknede var voksne personer, hvoraf hovedparten var mellem 45-64 år (56%) - langt størstedelen var mænd (94%), og alkohol var indblandet i 17% af ulykkerne. I kun 10% af ulykkerne er der oplysninger på dødsattesten om hvorvidt afdøde bar redningsvest. Knap en tredjedel af ulykkerne var forbundet med lystfiskeri.

Havneulykker

Den hyppigste aktivitet forbundet med drukneulykker i perioden 2001-2006 var færdsel på havn; i alt druknede 72 danskere således i havebassiner. Én person var 17 år, mens resten var voksne over 18 år. Langt hovedparten var mænd (92%) og flest 45-74 år. Alkohol kan antages at have haft betydning i 63% af disse drukneulykker.

0.4 SELVMORD VED DRUKNING BLANDT DANSKERE I DANMARK 2001-2006

- I alt 256 danskere begik selvmord ved drukning i perioden 2001-2006.
- Der var lige mange mænd og kvinder.
- Hovedparten af selvmordene var blandt personer over 45 år (83%). Særligt gruppen over 75 år var stærkt overrepræsenteret.
- Flest begik selvmord ved drukning i havne (33%), dernæst ved kyster/strand, i søer og ved spring fra broer.

0.5 UDLÆNDINGE DRUKNET I DANMARK 2001-2006

- I alt er der registreret 64 druknedødsfald blandt udlændinge i Danmark i perioden 2001-2006. Heraf var 48 ulykker, ni selvmord og syv med uoplyst dødsårsag.
- Flere mænd (92%) end kvinder druknede ved en ulykke, mens kønsfordelingen for selvmordene var næsten lige.
- 40% af drukneulykkerne skete i forbindelse med badning/svømning.
- Hovedparten af badeulykker ved strand blandt udlændinge skete ved Vesterhavet, og alle involverede tyskere. De fleste omkomne var over 45 år. Alkohol var sjældent indblandet i disse ulykker.
- 19% af drukneulykkerne var forbundet med færdsel på havnekaj, og hos yderligere 19% var ulykken forbundet med sejlsads. Alkohol var involveret i samtlige drukneulykker ved havn, men i få af ulykkerne med sejlsads.

1. INDLEDNING

1.1 BAGGRUND

Drukning er årsag til over 100 dødsfald årligt i Danmark. Hver år dør 5 børn under 18 år som følge af drukning, hvilket er den næsthøypigste type af ulykkesdødsfald hos børn efter trafikulykker. Effektiv forebyggelse af drukneulykker forudsætter et godt kendskab til omstændighederne ved drukning: Hvad går galt, hvor og hvornår sker det, og hvem er i særlig risiko.

Oplysninger om drukning i Danmark kan indhentes fra flere forskellige kilder. Pressen og andre nyhedsrelaterede medier referer ofte, men ikke altid, dødsfald ved drukning, ligesom redningstjenester (herunder politi, Falck, SOK) rapporterer og registrerer redningsaktioner på og nær vand. Rådet for Større Badesikkerhed opgør druknedødsfald under badning ud fra nyhedsmedier og politirapporter. Oplysninger fra medieomtale og avisartikler kan dog være af svingende omfang og kvalitet, og der mangler ofte tilstrækkelige oplysninger til en sikker optælling af det samlede antal årlige druknedødsfald. Samme problem gør sig gældende i redningstjenesternes registreringer af druknedøde, som også ofte mangler oplysninger om den tilskadekomnes identitet, særligt ved døde fundet i vandet.

I denne rapport beskrives omfang og årsager til drukning på baggrund af oplysninger fra dødsattester og Dødsårsagsregisteret.

Rapporten er udarbejdet af Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, på foranledning af Trygfonden og Dansk Svømmeunion.

1.2 FORMÅL

Formålet med undersøgelsen var at beskrive:

- Omfanget af danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2006, på baggrund af eksisterende oplysninger i Dødsårsagsregisteret i Sundhedsstyrelsen.
- Omfanget af og omstændighederne omkring danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006, på baggrund af en gennemgang af dødsattester for disse personer.
- Omfanget af og omstændighederne omkring udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, på baggrund af håndsorterede dødsattester fra Sundhedsstyrelsens arkiv over udlændinge, der er døde i Danmark.

Undersøgelsen belyser drukning som følge af såvel ulykker, selvmord og drab. Det primære fokus er dog drukneulykker. Analyserne af selvmord og drab er mere kortfattede og indgår ikke i sammenfatningen af undersøgelsens resultater og de videre perspektiver for forebyggelse.

2. METODE

I dette afsnit beskrives metoderne bag rapportens analyser, herunder definition af druknedødsfald, beskrivelse af datakilder, kodning af data, vurdering af datakvalitet og beskrivelse af variable.

2.1 BEGREBER ANVENDT I RAPPORTEN

- *Drukning*: Inklusion af dødsfald som drukning har som udgangspunkt været, at den primære dødsårsag i dødsattesten var angivet som drukning (submersio). Dødsfald som følge af nedkøling i vand samt dødsfald, hvor dødsårsagen angives som en følgevirkning af nærdrukning er også medtaget. jf. afsnit 2.5.
- *Danskere* refererer i rapporten til herboende personer med en registreret bopæl i Danmark på dødstidspunktet, som er druknet i Danmark, og som har et cpr-nummer. Danskere døde i udlandet registreres ikke i Dødsårsagsregisteret og er således ikke inkluderet i denne undersøgelse eller i definitionen af danskere.
- *Udlændinge* anvendes i rapporten om personer uden en registreret bopæl i Danmark, som er druknet i Danmark. Typisk vil der være tale om turister.
- *Døds måde* angiver, om dødsfaldet skyldtes henholdsvis naturlig død (sygdom), ulykke, drab, selvmord eller er uoplyst.

2.2 DATAKILDER

Undersøgelsen gør brug af tre datakilder:

- Dødsårsagsregisteret
- Data baseret på oplysninger på dødsattester for danskere druknet i Danmark koblet via CPR-nummer til sociodemografiske registeroplysninger fra Danmarks Statistik
- Data baseret på oplysninger på dødsattester for udlændinge druknet i Danmark.

(1) Dødsårsagsregisteret

Registeret rummer data om alle dødsfald blandt personer med fast bopæl i Danmark, som er døde i Danmark. Registeret er aktuelt opdateret til 2006. Det dannes ud fra oplysninger på dødsattesten, der er udfyldt af en læge ved ligsyn. Dødsattesten er først og fremmest et retsligt dokument, der attesterer, at en læge har konstateret sikre dødstegn ved ligsynet, og at liget må begraves. Dødsattesten rummer tillige oplysninger om den tilgrundliggende og de medvirkende årsager til dødsfaldet og en angivelse af den formodede døds måde; naturlig død (sygdom), ulykke, selvmord, drab eller uoplyst døds måde. Dødsårsag kodes i overensstemmelse med WHO's retningslinjer og ud fra den internationale sygdomsklassifikation, i perioden 1970-1993 ICD-8 og siden 1994 ICD-10¹. Den tidligere klassifikation, ICD-8, rummede ikke de samme muligheder for at karakterisere dødsårsagen som ICD-10, hvor der er specifikke koder, der kan tilkendegive en række ydre omstændigheder ved dødsfald betinget af ulykke, selvmord eller drab.

¹ ICD er WHO's internationale system til klassifikation af sygdomme og andre helbredsrelaterede lidelser. ICD er en forkortelse for International Classification of Diseases. ICD-10 er således den tiende udgave af dette system.

Praksis for udstedelse af dødsattest

Ethvert dødsfald i Danmark, der ikke umiddelbart skønnes at være forårsaget af sygdom eller alderdom, skal anmeldes til politiet, der sammen med den stedlige embedslæge afgør, om der skal afholdes et retslægeligt ligsyn og her tages stilling til om der skal foretages yderligere undersøgelser af dødsfaldet, obduktion eller retskemiske analyser. Det betyder, at alle dødsfald ved drukning undersøges af politiet, som har pligt til at indhente en række oplysninger om omstændighederne ved dødsfaldet, såsom hvornår afdøde sidst var set i live, findested, tidligere selvmordsforsøg, psykisk sygdom, særlige livsbegivenheder forud for dødsfaldet mm. Disse oplysninger videregives til den embedslæge, der afholder ligsynet sammen med politiet, og det er ud fra disse oplysninger og en undersøgelse af liget, at embedslægen træffer afgørelse om dødsårsag, dvs. om drukningen var at betragte som et selvmord, ulykke eller evt. et drab. I en række tilfælde kan dødsårsagen ikke fastslås ud fra oplysningerne, og dødsårsagen angives da som usikker/uoplyst.

Dødsårsagsregisteret indeholder foruden cpr-nummer bl.a. oplysninger om dødsdato, dødssted/findested, bopælskommune, dødsårsager og dødsårsag samt angivelse af hvilken type ligsyn, der er udført, enten ligsyn ved egen læge eller sygehuslæge, eller retslægeligt ligsyn, som udføres af en embedslæge og politi. Registeret rummer også oplysning om, hvorvidt der er foretaget en obduktion med henblik på at fastslå dødsårsag og dødsårsag.

(2) Gennemgang af dødsattester for danskere druknet i Danmark

Til den mere detaljerede analyse af drukning i perioden 2001-2006 opbyggede vi et datasæt over druknedødsfald baseret på oplysninger fra kopier af dødsattester. Dødsattester indhentet til dette datasæt blev i første omgang udvalgt fra følgende dødsårsager, der angiver drukning: V90, V92, W65-W74, X31, X38, X39, X71, X92, Y21² eller en af diagnoserne T68 (nedkøling), T75.1 (drukning). En nærmere beskrivelse af dødsfald inkluderet som drukning gives i definitionen af drukning i afsnit 2.5.

Datasættet inkluderer såvel umiddelbare druknedødsfald som dødsfald kodet som senfølge af drukneulykke, så længe drukneulykken skete i den undersøgte periode 2001-2006. Dødsfald, som ikke skyldes drukning, blev ekskluderet manuelt. Dette drejer sig primært om dødsfald som følge af nedkøling ikke sket i vand. Dødsattesterne indeholder også en beskrivelse af omstændighederne omkring dødsfaldet, herunder ofte oplysninger om afdødes sidste gøremål, livssituation og helbred. Disse oplysninger gives af vidner, læger og afdødes familie og venner. Derudover indeholder dødsattesterne oplysninger om eventuel obduktion, hvis en sådan er udført, og disse oplysninger havde forrang hvis modstridende med andre oplysninger i dødsattesterne.

Datasættet er via Danmarks Statistik koblet med oplysning om afdødes sociodemografiske forhold, herunder uddannelse og socio-økonomisk gruppe.

(3) Gennemgang af dødsattester for udlændinge druknet i Danmark

Til belysning af hvor mange udlændinge der drukner i Danmark, søgte vi oplysninger i Sundhedsstyrelsens arkiver, som indeholder kopier af dødsattester for udlændinge døde i Danmark. Vi håndsorterede alle dødsattester i perioden 2001-2006 og fandt de tilfælde, hvor drukning var anført som dødsårsag. Sundhedsstyrelsen mener, at der er enkelte dødsattester som aldrig når deres arkiver, da der ikke tages kopi før dødsattesten med liget sendes tilbage til hjemlandet. Derudover var en del af dødsattesterne mangelfulde, hvorfor det ikke altid har været muligt at afgøre, om drukning var årsag til dødsfaldet. Disse blev ekskluderet. Til at analysere forekomsten og karakteren af drukning blandt udlændinge i Danmark blev der ligeledes opbygget et datasæt på baggrund af oplysninger fra disse dødsattester. Eftersom en del dødsattester var mangelfulde og andre kan formodes at mangle helt, vil de opgjorte tal for drukning blandt udlændinge i Danmark være minimumstal.

2.3 REVURDERING AF DØDSÅRSAG

Ved gennemlæsningen af dødsattesterne var der i en række tilfælde umiddelbart tvivl om klassifikationen af dødsårsag. Der er derfor gennemført en revurdering af samtlige dødsattester med henblik på tolkningen af dødsårsag. Denne revurdering er foretaget med baggrund i erfaring inden for retsme-

² V90: Fartøjsulykke der forårsager drukning, V92: Drukning ved vandtransport uden sammenhæng med fartøjsulykke; W65-W74: Utilsigtet drukning i vand eller anden væske; X31: Eksposition for stærk naturlig varme; X38: Offer for flodbølge; X39: Udsættelse for andre og uspecifiserede naturkræfter; X71: Tilsluttet selvskadet ved drukning i vand eller anden væske; X92: Voldshandling med drukning; Y21: Drukning, uvist om ulykke eller forsætlig handling.

dicin og kodepraksis i Sundhedsstyrelsens medicinalstatistiske afdeling. Døds måde ved hvert enkelt druknetilfælde er således revurderet ud fra en gennemgang af oplysningerne på dødsattesten.

I alt 86 af druknedødsfaldene blandt danskere i perioden 2001-2006 var klassificeret med uoplyst døds måde. Ud fra de foreliggende oplysninger om findeomstændigheder, aktivitet før drukningen og oplysninger om forekomst af psykisk sygdom, belastende begivenheder, forbrug af nervemedicin og oplysninger fra pårørende er 34 af disse dødsfald omklassificeret til henholdsvis ulykke og selvmord. Et enkelt dødsfald er ændret til drab ud fra senere oplysninger fra en retssag. Oprindeligt var 274 druknedødsfald klassificeret som selvmord. Ved en gennemgang af omstændighederne ved dødsfaldet vurderede vi i en række tilfælde, at en selvmordshandling ikke kunne bekræftes; følgelig er i alt 18 dødsfald omklassificeret til ulykke. Tabel 1 viser resultatet af denne revurdering:

Tabel 1: Revurderet versus oprindelig kodning af døds måde ved drukning blandt danskere

Oprindelig døds måde	Revurderet døds måde				
	Ulykke	Selvmord	Drab	Uoplyst	I alt
Naturlig død	1	0	0	0	1
Ulykke	287	3	0	16	306
Selvmord	14	235	0	25	274
Drab	0	0	3	0	3
Uoplyst	52	18	1	15	86
I alt	354	256	4	56	670

Tabellen skal læses således, at kolonnerne angiver den i rapporten benyttede klassifikation af døds måde (revurderingen), mens rækkerne angiver den oprindelige klassifikation af døds måde. Således finder man, at der ifølge den nye vurdering er 354 ulykker, hvoraf 287 også oprindeligt var klassificeret som ulykker, 14 oprindeligt som selvmord, 52 oprindeligt som uoplyst og 1 tidligere som naturlig død.

Det overordnede resultat er, at der efter revurderingen af døds måde findes flere ulykker, færre selvmord, flere drab og færre uoplyste druknedødsfald blandt druknedødsfald i perioden 2001-2006. Et af resultaterne af denne revurdering er, at vi i vores datasæt har 56 og ikke 86 dødsfald med uoplyst døds måde. Drukning sker ofte uden, at der er andre til stede, hvorfor der ikke er oplysninger om de nærmere omstændigheder bag dødsfaldet. Derudover er det i vid udstrækning de samme faktorer, som forøger risikoen for selvmord og ulykke: Alkoholpåvirkning, brug af medicin, psykisk sygdom og ustabilitet. Overordnet har der været to hovedgrunde til at placere et druknetilfælde i kategorien uoplyst: (1) Enten indeholder dødsattesterne for få oplysninger til at vurdere døds måden, eller (2) omstændighederne omkring drukningen peger i flere forskellige retninger og kan ikke entydigt bruges til at udelukke hverken ulykke eller selvmord. I den sidste kategori (2) drejer det sig hovedsageligt om druknetilfælde, hvor alkohol og kendt sygdom, psykisk som fysisk, gør det svært at vurdere, hvad der er sket, da alkohol og sygdom øger sandsynligheden for både ulykke og selvmord.

Eksempler på beskrivelse i dødsattester kodet som uoplyst

- »Druknet. Bliver fundet liggende langt ude i vandet, skvulpende med bølgerne.«
- »Findes drivende i lystbådehavn.«
- »Fundet af sin mand. Dagen før gået i seng kl. 22, næste morgen ikke i sengen. Manden antager, at hun er gået en tur, men da hun ikke er kommet tilbage 09.15 går han ud for at lede efter hende. Var deprimeret.«
- »Tidligere stort alkoholforbrug og aktuelt i behandling for depression. Ikke mistanke om beruselse eller nedtrykthed i forbindelse med ulykken. Blev fundet i kanalen og forsøgt genoplivet pga. nedkøling.«
- »Var psykisk syg (storhedsvanvid og vrangforestillinger) og havde haft selvmordstanker. Fundet i havnen.«
- »Havde et mangeårigt alkoholmisbrug og var meget deprimeret over at skulle forlade sin bolig. Havde ikke udtrykt livslede. Findes 2 måneder senere flydende i havnen.«

Ud af 670 dødsfald som følge af drukning i perioden 2001-2006 har det dog kun i 56 tilfælde ikke været muligt at vurdere, om der er tale om selvmord eller ulykke. Dette betyder, at opgørelser over henholdsvis ulykker og selvmord er forholdsvis sikre men samtidig også betegner et minimum.

Eksempler fra dødsattesterne illustrerer de to primære grunde til, hvorfor drukning kodes med uoplyst dødsårsag: (1) Beskrivelsen i dødsattesterne rummer for lidt information til at vurdere dødsårsagen, eller (2) beskrivelsen rummer faktorer (alkohol og psykisk ustabilitet) som højner risikoen for såvel selvmord som ulykke.

2.4 VARIABLE

Datasættet om danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006 indeholder følgende variable:

- cpr-nummer
- dødsdato/findedato
- køn
- alder
- dødsårsag
- bopælskommune
- aktivitet
- ulykkessted (tekstvariabel med præcis angivelse)
- ulykkeskommune
- beskrivelse af omstændigheder ved dødsfald
- andre til stede
- genoplivning
- sted (kode)
- ulykkesmekanisme (drukning eller nedkøling)
- sportsgren (hvis ulykke under sportsaktivitet)
- involveret produkt (fx badekar)
- påvirkende produkt (fx medicin, alkohol)
- sikkerhedsudstyr
- alkohol
- eksisterende fysisk lidelse
- psykisk sygdom

Aktivitet

Aktivitetskoden beskriver hvad afdøde beskæftigede sig med, da ulykken skete. Opdelingen i forskellige aktiviteter har taget udgangspunkt i en tidligere analyse af drukneulykker i Danmark 1989-1993 af Jens Steensberg (Steensberg, 1998a). Denne aktivitetskodning er valgt, da den giver et godt indblik i, hvilke forskellige typer af vand-relaterede aktiviteter, der hovedsageligt ses i forbindelse med drukneulykker, og som er brugbar til at påpege de forskellige forebyggelsesområder, som må medtænkes i en analyse af drukneulykker i Danmark.

Spørgsmålet om aktivitet er ikke relevant, når der er tale om selvmord, og variabelen anvendes derfor alene ved analyse af drukneulykker. Variabelen har følgende kategorier:

- Badning/svømning
- Bad i badekar
- Fritidsaktiviteter i båd (eksklusiv drukning i havn)
- Arbejdsrelateret fiskeri
- Dykning
- Fritidsfiskeri fra land
- Trafik
- Færdsel på havn (eksklusiv trafik-relateret drukning)

- Andre aktiviteter
- Uoplyst

Badning/svømning indeholder alle former for leg, badning og svømning i både åbent (hav, sø, å) og lukket vand (bassin, grusgrav). *Fritidsaktiviteter i båd* inkluderer alene aktiviteter med båd på åbent vand, herunder hav, sø og flod, og inkluderer altså ikke aktiviteter, hvor båden ligger i havn. Ulykker kodet som *arbejdsrelateret fiskeri* finder alle sted i arbejdstiden, og en sømand som fisker i fritiden og forulykker kodes således som *fritidsaktiviteter med båd*. *Trafikkoden* anvendes alene, når der er tale om trafikulykker på offentlig vej (eksempelvis bil som kører i havnen), og en traktor forulykket i mergelgrav inkluderes således ikke i denne kategori men i kategorien *andre aktiviteter*. Kategorien *færdsel på havn* betegner alle de dødsfald, hvor afdøde har gået eller stået på havnen, enten på kaj eller på skib, og er faldet i vandet. Kategorien *Andre aktiviteter* dækker over mange forskellige aktiviteter, herunder surfing, aktivitet på is, ulykker med traktor og anden maskine, leg ved havebassin, rengøring af pool, ravjagt ved strand og færdsel på bro.

Stedkoden

Stedkoden har, som aktivitetskoden, sit afsæt i kodningen anvendt af Steensberg (Steensberg, 1998a), da denne opdeling giver det fornødne overblik over, hvor drukning finder sted, og da en sammenligning over tid derved bliver mulig. Dog er kategorierne *elv/ålbøb* samt *bro* tilføjet for at øge præcisionen af stedangivelse, og fordi begge kategorier indeholder et forholdsmæssigt stort antal druknedøde. Variablen har følgende kategorier:

- Åbent hav/fjord
- Havn
- Sø
- Kyst (herunder strand og fjord)
- Inden- og udendørs bassin
- Badekar
- Bro
- Elv/ålbøb
- Andet
- Uoplyst

Stedkoden betegner således det sted, afdøde drukner. Derfor: Hvis en person kæntrer med skib, så kodes stedet som åbent hav, mens stedkoden angives som *kyst*, hvis vedkommende er gået ud i havet fra stranden. Stedkoden *havn* anvendes, hvis den druknede sidst stod på kajen eller et andet sted på havneområdet, herunder på et skib i havn. I kategorien *andet* er indeholdt stederne: Is på vand, have (herunder fiskebassin og lignende), grusgrav, landbrugsareal, mergelgrav, mosehul, våge og lignende og vandbrønd.

Alkohol, psykisk sygdom og eksisterende lidelse

Oplysninger om alkohol findes i dødsattesternes beskrivelse og eventuelt i oplysninger fra obduktionsrapporten. Vi valgte at kode alkohol i kategorierne »ja/nej« samt at se på, om vedkommende havde et alkoholmisbrug. Oplysninger om alkoholmisbrug er anvendt i variablen psykisk sygdom, som også ud fra beskrivelsen i dødsattesterne identificerer, om vedkommende ud fra venners, lægers eller vidners udsagn led af en psykisk sygdom i tiden op til drukneulykken. Kategorierne er (1) *psykisk ustabil*, (2) *depression*, (3) *anden psykisk sygdom*, herunder skizofreni og maniodepressiv sygdom og (4) *alkoholmisbrug*. Derudover er det valgt at kode, om afdøde havde en kendt fysisk lidelse, som kan være af betydning for druknetilfældet.

Sportskode

Sportskoden bruges i denne undersøgelse til at belyse omfanget af drukneulykker, som sker under udøvelse af vandrelateret sports- og fritidsaktivitet. Begrebet sport skal således forstås bredt, som inkluderende både organiseret og ikke-organiseret fritidsaktivitet. Dog har vi valgt ikke at inkludere uorganiseret badning og svømning (svømning uden for svømmeklub) samt fritidsaktiviteter i båd, da disse aktivitetskategorier belyses særskilt i to afsnit under overskrifterne »Badeulykker« og »Drukneulykker i båd«.

2.5 DEFINITION AF DRUKNEULYKKE

Udgangspunktet for inklusion af dødsfald som drukning har været, at den primære dødsårsag i dødsattesten var angivet som drukning (submersio). Dernæst er også dødsfald som følge af nedkøling i vand samt dødsfald, hvor dødsårsagen angives som en følgevirkning af nærdrukning, medtaget. Senfølgerne medregnes, da dette netop angiver, at drukning er den tilgrundliggende årsag til dødsfaldet. Ved at inkludere nedkøling i vand følger rapporten den definition af drukning, som blev vedtaget på World Congress on Drowning, 2002. Derudover repræsenterer drukning ved nedkøling i vand mange af de samme udfordringer hvad angår forebyggelse.

Ved flere dødsfald har en obduktion fundet sted, og i disse tilfælde har det været dødsårsagen bestemt ved obduktion, som var den bestemmende faktor. Dødsfald i vandet, hvor den tilgrundliggende årsag er andet end drukning, f.eks. hjerteanfald, er ikke inkluderet i undersøgelsen.

Blandt ulykkestyper der inkluderes er følgende:

- drukning i vand
- drukning i andre flydende medier (f.eks. gylle)
- dødsfald som følge af nærdrukning (senfølge af drukning)
- dødsfald som følge af nedkøling i vand

Fejlkodning af dødsårsag på dødsattesten er selvfølgelig en mulighed. Således kan det ikke udelukkes, at dødsfald som følge af hjerteanfald eller lignende undertiden kodes som drukning på dødsattesten og heraf medtages i indeværende undersøgelse, hvis anfaldet og døden indtræffer mens afdøde var i vand. Omvendt kan dødsfald, hvis egentlige årsag var drukning, blive fejlkodet som hjerteanfald og ikke drukning på dødsattesten, og i sådanne tilfælde vil druknetilfældet ikke optræde i denne rapport. Omfanget af sidstnævnte scenario er dog undersøgt, og rapportens data for danskere druknet i Danmark 2001-2006 menes så godt som komplet (jf. bilag A).

3. DANSKERE DRUKNET I DANMARK 1970-2006

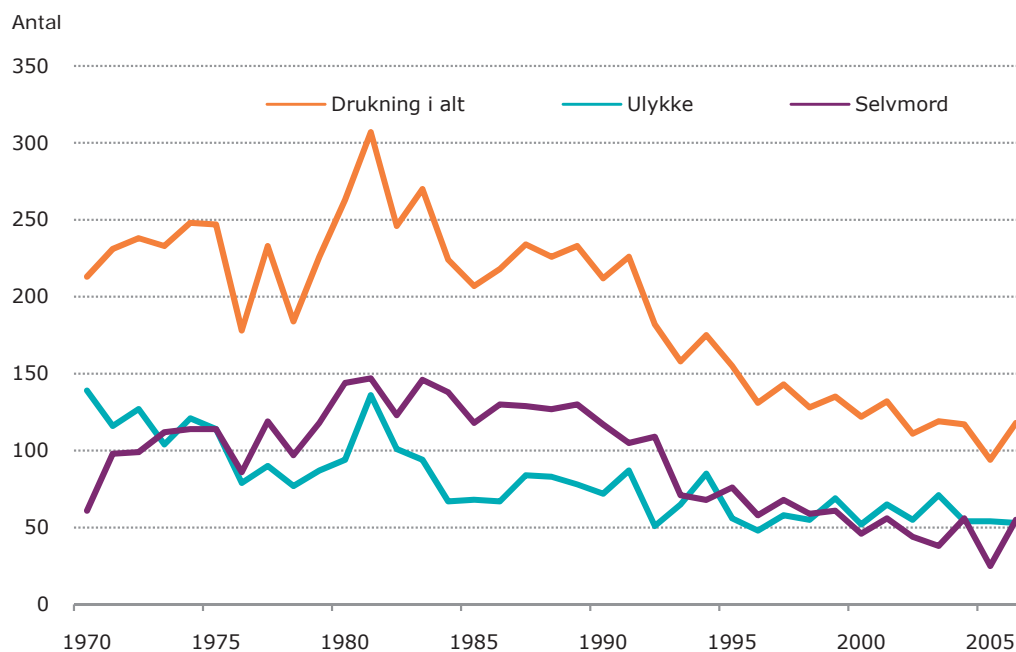
3.1 OMFANG

I alt døde 7.117 danskere i perioden 1970-2006. Heraf var 2.976 (42%) drukneulykker, 3.462 (49%) selvmord ved drukning, 35 drab (0,5%) mens dødsårsagen for 644 (9%) druknetilfælde var uoplyst.

3.2 UDVIKLING OVER TID

Antallet af danskere druknet i Danmark – ulykker såvel som selvmord og drab – faldt markant i perioden 1970-2006 (figur 1) fra 213 til 118, dog med et maksimum på 307 i 1981. Antallet af drukneulykker faldt fra 139 i 1970 til knap 53 i 2006 (bilag B, tabel B1). Udviklingen i antallet af selvmord ved drukning viste et andet mønster: Perioden 1970-1981 var kendetegnet ved en stigning i antallet af selvmord fra 61 til 147, mens den efterfølgende periode frem til 2006 var karakteriseret af et fald. Antallet af selvmord ved drukning har siden 1996 ligget under 70 årligt.

Figur 1: Danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2006, opdelt på dødsårsag

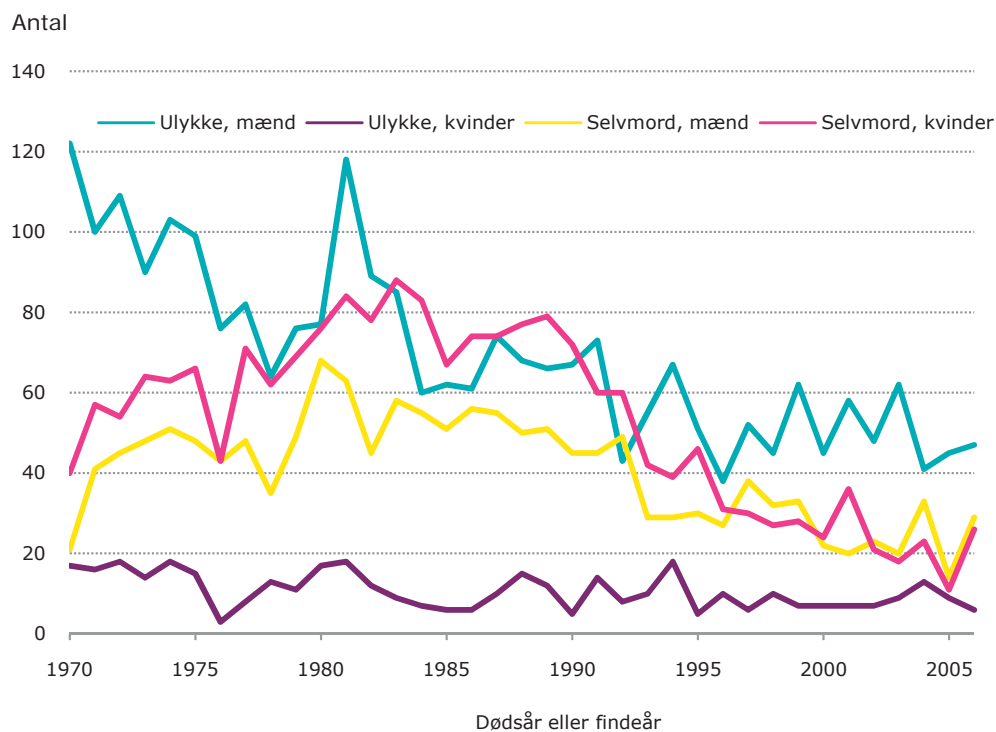
Figur 2 viser udviklingen i antallet af drukneulykker og selvmord ved drukning for henholdsvis mænd og kvinder. Antallet af drukneulykker blandt kvinder var i perioden 1970-2006 færre end 20 om året. For mændene var der en markant reduktion af antallet af ulykker mellem 1970 og 1995 fra 122 til 51, herefter var antallet konstant omkring 50 årligt.

Antallet af selvmord var stigende for begge køn indtil starten af 1980'erne, hvorefter de faldt markant. Indtil 2000 begik kvinder flere selvmord ved drukning end mænd, men fra 2000 og frem har mænd og kvinder ligget på niveau med omkring 20-25 selvmord ved drukning årligt, hvilket er mere end en halvering af forekomsten sammenholdt med de høje antal i 1980'erne.

Udviklingen i forekomsten af selvmord ved drukning har stort set fulgt udviklingen i selvmord generelt, idet der har været en halvering i antallet af selvmord i perioden 1988-2000. Faldet i selvmord ved drukning har endda været lidt større end faldet i selvmord generelt.

Selvmod ved drukning udgør knap 10% af samtlige selvmord; andelen af selvmord, der sker ved drukning er størst over 50 års alderen og lavest blandt unge og voksne under 40 år.

Figur 2: Danskere druknet i Danmark som følge af selvmord eller ulykke i perioden 1970-2006, opdelt på køn

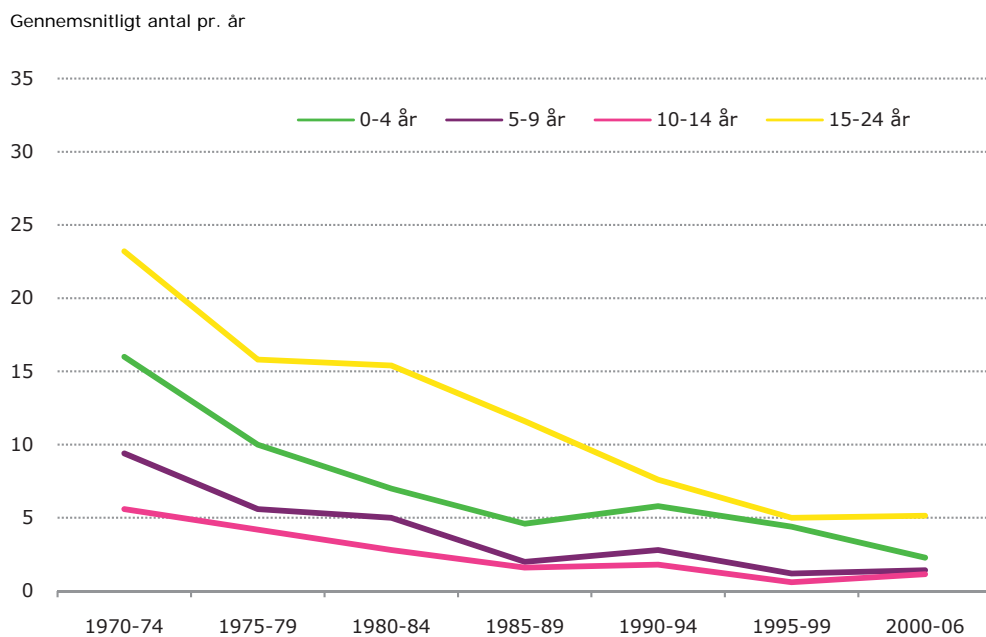
3.3 ULYKKESRELATERET DRUKNING 1970-2006

For børn og unge blev antallet af drukneulykker reduceret markant i perioden 1970-2006 (figur 3a). For unge i alderen 15-24 ses et markant fald i antallet af drukneulykker fra godt 23 ulykker om året i perioden 1970-1974 til fem om året i perioden 2000-2006. For de helt små børn under 5 år var nedgangen også markant fra mere end 16 ulykker årligt i perioden 1970-1974 til knap 2,5 i perioden 2000-2006. I figur 3b vises udviklingen i drukneulykker i rater pr. 100.000 børn – her er antallet af drukneulykker sat i forhold til udviklingen i børnebefolkningen i perioden. Raterne viser samme faldende tendens for alle aldersgrupper, dog tegner de 0-4 årige sig for det mest markante fald, efterfulgt af de 15-24 årige.

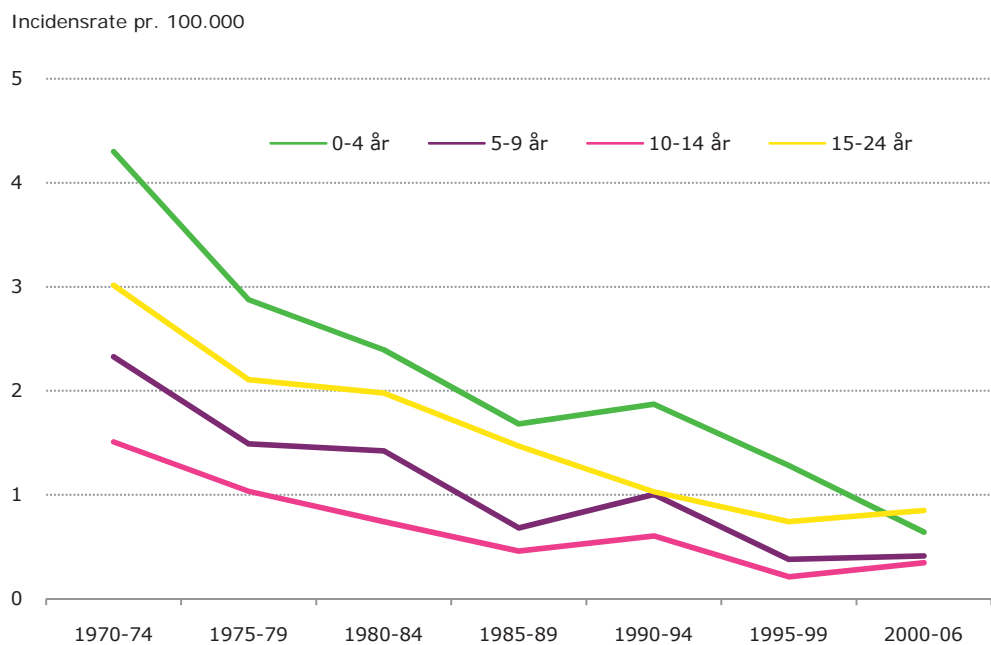
Hos de voksne er tendensen ikke så entydig (figur 4a og 4b.) Blandt de 25-34 årige skete der en nedgang i antallet af drukneulykker årligt fra gennemsnitligt 31 årligt i femåret 1970-74 til gennemsnitligt 11 årligt i perioden 2000-2006. Samme tendens viste raterne. For aldersgruppen 45-64 var der ikke nogen entydig udvikling over perioden; antallet af druknede i perioden 1970-74 og 2000-06 var stort set det samme (25 hhv. 24). Derimod sås en let stigning i antallet af drukneulykker blandt de 65+ årige fra gennemsnitligt 11 i 1970-74 til 13 i perioden 2000-06. Samme tendens viste de befolkningsbaserede incidensrater (figur 4b).

Ved at betragte incidensrater i stedet for antal druknede, får man et bedre indtryk af risikoen for at drukne for den enkelte person, idet der korrigeres for den demografiske udvikling med deraf følgende forskydninger i alderssammensætningen, der er sket i perioden 1970-2006.

Figur 3a: Danske børn og unge druknet ved ulykke i Danmark i perioden 1970-2006. Årlige gennemsnitsantal i femårsperioder

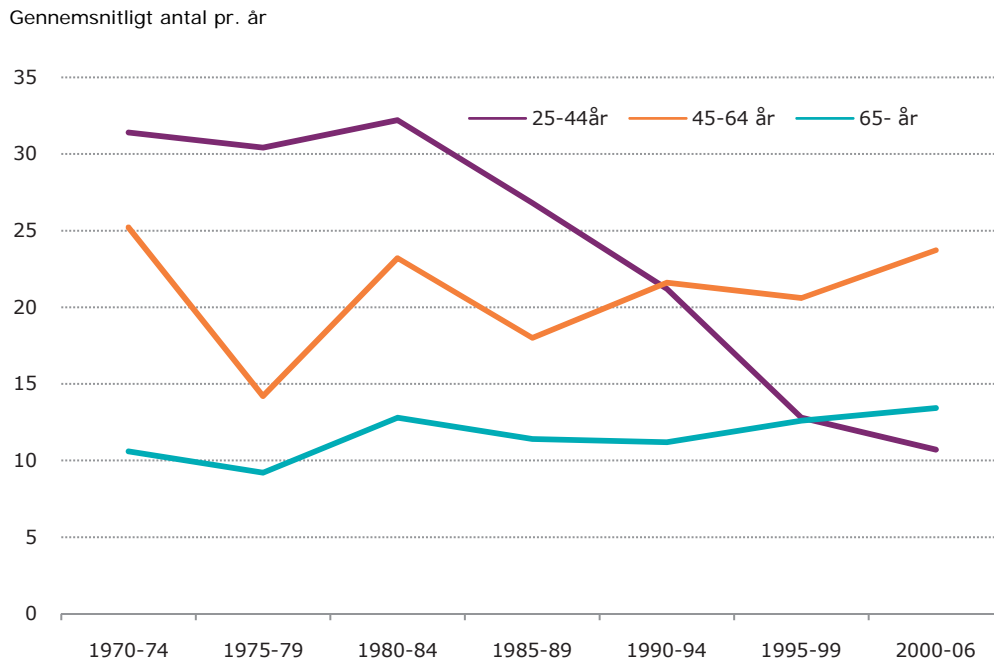

Figur 3b: Danske børn og unge druknet ved ulykke i Danmark i perioden 1970-2006. Incidensrater pr. 100.000 befolkning

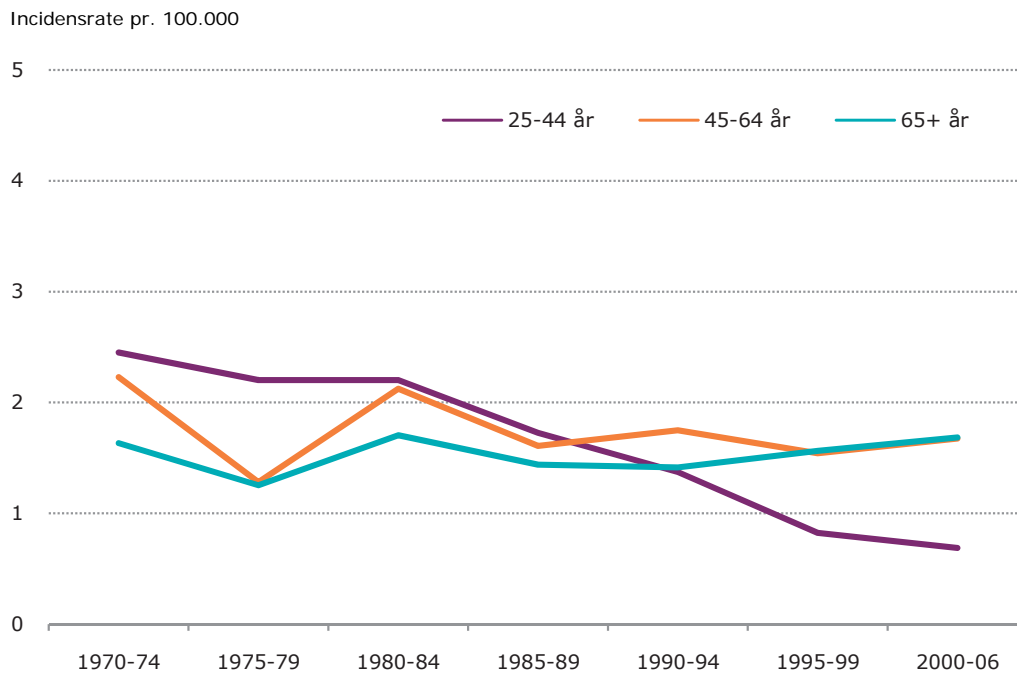

Figur 4a: Danske voksne over 25 år druknet ved ulykke i Danmark i perioden 1970-2006. Årlige gennemsnitsantal i femårsperioder

Figur 4b: Danske voksne over 25 år druknet ved ulykke i Danmark i perioden 1970-2006. Incidensrater pr. 100.000 befolkning

4. DANSKERE DRUKNET I DANMARK 2001-2006

Dette kapitel belyser danskere druknet i Danmark i perioden 2001 – 2006, hvor dødsårsagen var drukning som følge af ulykke, selvmord, drab og uoplyst dødsårsag.

4.1 OMFANG

I alt døde 670 danskere i Danmark i perioden 2001-2006 som følge af drukning. Af disse skyldtes 256 (38%) selvmord, 354 (53%) ulykke, fire drab mens dødsårsagen var uoplyst ved 56 (8%) tilfælde. Antallet af druknedøde har ligget nogenlunde konstant på ml. 110-120 dødsfald om året.

4.2 DØDSÅRSAG

I den undersøgte periode var antallet af drukneulykker mere eller mindre konstant med ca. 60 ulykker om året. Det samme var tilfældet med selvmord, hvor der i gennemsnit var godt 40 druknedøde årligt som følge af selvmord.

Tabel 2: Drukneulykker blandt danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på dødsårsag og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	I alt
Ulykke	65	54	67	52	62	54	354
Selv mord	50	45	39	48	22	52	256
Drab	0	2	2	0	0	0	4
Uoplyst	10	7	8	13	9	9	56
I alt	125	108	116	113	93	115	670

Mænd udgjorde langt hovedparten af de druknedøde (472, svarende til 70%). Især for drukneulykker var andelen af mænd stor (299 eller 84%).

Tabel 3: Kønsfordeling i procent for danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på dødsårsag

	Mænd	Kvinder	Total	I alt
Ulykke	84%	16%	100%	354
Selv mord	50%	50%	100%	256
Drab	50%	50%	100%	4
Uoplyst	77%	23%	100%	56
I alt	70%	30%	100%	670

Overordnet var langt hovedparten af de druknedøde over 45 år på druknetidspunktet (484, svarende til 72%, med flest i aldersgrupperne 45-54 år og 55-64 år.

Tabel 4: Drukneulykker blandt danskere i perioden 2001-2006. Opdelt efter døds måde og alder. Antal

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	I alt
Ulykke	9	14	36	27	37	72	78	36	45	354
Selv mord	0	0	5	13	25	52	57	45	59	256
Drab	3	1	0	0	0	0	0	0	0	4
Uoplyst	1	0	2	3	10	7	11	9	13	56
I alt	13	15	43	43	72	131	146	90	117	670

4.3 STED FOR DRUKNING

De fleste personer druknede i havne (31%) og ved kyster/strand (17%). Derudover druknede 11% på åbent hav, oftest i forbindelse med bådsejlads, hvor båden enten kæntrede eller personen af anden grund faldt overbord. 11% druknede i søer og 10% i vandløb. I kategorien »andet« findes blandt andet syv druknedødsfald i haver (havebassin, mosehuller eller lignende), fem druknedødsfald ved fald gennem is på vand, og ti druknedødsfald i andre vandhuller som mose, mergelgrav, kridtgrav og lignende.

Tabel 5: Drukneulykker blandt danskere i perioden 2001-2006, opdelt på sted og døds måde

	Ulykke	Selv mord	Drab	Uoplyst	I alt	%
Åbent hav/fjord	75	0	0	0	75	11%
Havn	99	85	1	18	203	31%
Sø	34	35	0	7	76	11%
Kyst (herunder strand og fjord)	57	47	0	10	114	17%
Inden- og udendørs bassin	13	1	0	0	14	2%
Badekar	9	20	3	2	34	5%
Bro	2	26	0	0	28	4%
Vandløb	35	20	0	9	64	10%
Andet	23	10	0	2	35	5%
Ukendt	7	12	0	8	27	4%
I alt	354	256	4	56	670	100%

Alle 75 druknetilfælde på åbent hav eller i fjord skyldtes ulykker mens 99 (49%) af druknetilfældene i havn skyldtes ulykke og 85 (42%) selvmord. Drukning i sø var ofte forsætligt med 35 (46%) selvmord; og det samme var tilfældet ved druknedødsfald langs de danske kyster, hvor 47 (41%) var selvmord og 57 (50%) var ulykker. Drukning som følge af fald eller spring fra bro var overvejende selvmord.

Antallet af personer druknet på åbent hav er faldet i perioden 2001-2006, mens antallet af druknetilfælde ved andre lokaliteter forblev nogenlunde konstant i perioden.

Tabel 6: Drukneulykker blandt danskere i perioden 2001-2006, opdelt på sted og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	I alt
Åbent hav/fjord	22	11	10	15	11	6	75
Havn	35	34	26	38	34	36	203
Sø	16	13	19	8	7	13	76
Kyst (herunder strand og fjord)	8	21	23	18	19	25	114
Inden- og udendørs bassin	2	3	3	3	3	0	14
Badekar	8	6	6	6	2	6	34
Bro	1	9	6	4	2	6	28
Vandløb	13	6	11	12	10	12	64
Andet	5	3	7	7	3	10	35
Ukendt	15	2	5	2	2	1	27
I alt	125	108	116	113	93	115	670

En opgørelse af, hvor henholdsvis drukneulykker og selvmord ved drukning fandt sted findes i det følgende i tabellerne 10 og 21.

4.4 SOCIAL ULIGHED I DRUKNEDØD

For alle druknede blev oplysninger om deres socialgruppe indhentet fra Danmarks Statistik for det seneste år, de var i live. Fordelingen på socialgruppe er vist i tabel 7, som også til sammenligning angiver fordelingen på socialgruppe for gennemsnitsbefolkningen, justeret til samme alders- og køns-sammensætning som de druknede.

Tabel 7: Socialgruppe og døds måde for voksne danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006. Befolkningens fordeling på socialgruppe er vist til sammenligning (justeret for køn og alder i forhold til alle druknede). Procentfordeling på socialgruppe

	Ulykke	Heraf badeulykker	Selv mord	Ubestemt	Alle druknede	Gennemsnitsbefolkningen
Selvstændig	3%	0%	2%	2%	2%	5%
Lønmodtager, højeste niveau	4%	5%	2%	0%	3%	8%
Lønmodtager, mellemste niveau	1%	0%	2%	0%	1%	8%
Lønmodtager, grundniveau	8%	15%	7%	2%	7%	18%
Lønmodtager, niveau uoplyst	14%	5%	4%	9%	10%	12%
Arbejdsløs	1%	0%	0%	2%	1%	3%
Uddannelsessøgende	3%	5%	1%	4%	2%	3%
Førtidspensionist	15%	17%	17%	23%	16%	6%
Folkepensionist, efterløn	24%	23%	42%	38%	33%	33%
Andre (kontanthjælp, sygedagpenge mv.)	27%	30%	23%	20%	25%	4%
I alt	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Sammenligner man alle druknede med 'gennemsnitsbefolkningen' ser man, at der blandt de druknede er en meget større andel af personer på overførselsindkomster som kontanthjælp og sygedagpenge og en meget større andel af personer på førtidspension. Dette betyder omvendt, at andelen af personer i arbejde er langt mindre blandt de druknede (23%) end i en gennemsnitsbefolkning med samme køns- og alderssammensætning (51%).

4.5 OPRINDELSESLANDE

Blandt danskere, der druknede, og hvor oprindelseslandet var kendt, var 39 indvandrere eller efterkommere (6%). Det er noget mindre end andelen af indvandrere og efterkommere i den danske befolkning (8%). Ingen oprindelseslande var signifikant overrepræsenterede, men hyppigste oprindelseslande var Norge, Irak, Sverige, Storbritannien, Afghanistan, Tyskland, Tyrkiet, Sri Lanka, Irak, Iran og Pakistan. Blandt omkomne ved drukneulykker var 20 indvandrere eller efterkommere – de hyppigste oprindelseslande var Norge, Afghanistan, Irak og Storbritannien.

5. DRUKNEULYKKER BLANDT DANSKERE 2001-2006

5.1 OMFANG

I perioden 2001-2006 døde 354 danskere ved en drukneulykke i Danmark. De 45-64 årige havde den højeste forekomst af drukneulykker i perioden, mens børn 4-15 år havde den laveste. Langt flere mænd (299, 84%) end kvinder (55, 16%) døde som følge af drukneulykker. For begge køn var det i aldersgruppen fra 45 til 64 år samt over 75 år, at forekomsten af drukneulykker var størst. For børn 0-4 år var der ingen kønsforskel i forekomsten af drukneulykker. Kun for aldersgruppen 55-64 år sås en udvikling i antallet af drukneulykker i perioden, med en stigning mellem 2001 og 2006. Stigningen kan dog skyldes tilfældige udsving fra år til år. Alkohol var en væsentlig faktor i forbindelse med drukneulykkerne idet der i 101 tilfælde (31%) var oplysninger om at den druknede havde drukket alkohol.

Tabel 8: Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på alder og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	I alt
0-4 år	3	1	0	3	2	0	9
5-14 år	2	3	2	1	0	6	14
15-24 år	9	5	3	10	4	5	36
25-34 år	8	3	6	1	7	2	27
35-44 år	7	8	7	8	3	4	37
45-54 år	14	11	13	8	17	9	72
55-64 år	11	9	13	11	16	18	78
65-74 år	5	5	9	5	6	6	36
75+ år	6	9	14	5	7	4	45
I alt	65	54	67	52	62	54	354

Tabel 9: Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006. Opdelt på alder og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
0-4	5	4	9
5-14	11	3	14
15-24	32	4	36
25-34	24	3	27
35-44	34	3	37
45-54	59	13	72
55-64	69	9	78
65-74	31	5	36
75+	34	11	45
I alt	299	55	354

5.2 STED FOR DRUKNEULYKKEN

I perioden 2001-2006 skete hovedparten af drukneulykkerne i enten havne, åbent hav/fjord eller ved strand/kyst (tabel 10). Men også i søer og vandløb skete der en del drukneulykker. I kategorien andet er indeholdt stederne: is på vand (4), have (5), herunder fiskebassin og lignende, grusgrav (2), landbrugsareal (2), mergelgrav, mosehul, våge og lignende (9), og vandbrønd (1). For mænd skete de fleste drukneulykker på åbent hav/fjord og på havneområder, mens de hyppigste steder for kvinders drukneulykker var de danske kyster og søer.

Blandt ulykkerne på åbent hav/fjord var det især personer i alderen 35-64, som var ofre for drukneulykker, mens aldersgruppen for drukneulykker på havneområde var en smule ældre, idet aldersgruppen 45-74 år var den hyppigste ved disse ulykker. For drukneulykker ved de danske kyster var det aldersgruppen over 45 år, som forekom hyppigst, mens det for ulykker i pool og svømmehal var børn og unge, som udgjorde hovedparten af de druknede.

Tabel 10: Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted og køn

	Mænd	Kvinder	I alt	%
Åbent hav/fjord	69	6	75	21%
Havn	91	8	99	28%
Sø	22	12	34	10%
Kyst (herunder strand og fjord)	42	15	57	16%
Inden- og udendørs bassin	12	1	13	4%
Badekar	6	3	9	2%
Bro	2	0	2	1%
Vandløb	32	3	35	10%
Andet	18	5	23	6%
Ukendt	5	2	7	2%
I alt	299	55	354	100%

Hver tredje drukneulykke skete i sommermånederne juli og august, hvor specielt andelen af ulykker på åbent hav (31%), langs kyst (58%) og i søer (35%) var stor. Ulykker på åbent hav/fjord, ved havneområder og i åer forekom dog hele året rundt.

Der er et klart mønster i de aktiviteter, som knytter sig til de forskellige steder for drukning. Ulykker på åbent hav var forbundet med fritidssejlsads med båd; havneulykker hang ofte sammen med færdsel på havneområde, mens badning og svømning udgjorde en stor del af ulykkerne ved kyst og sø. I det følgende vil aktiviteter forbundet med drukneulykker blive analyseret yderligere.

5.3 AKTIVITETER FORBUNDET MED DRUKNEULYKKER

Aktiviteten forbundet med drukneulykker var først og fremmest færdsel på havn (20%), fritidsaktiviteter i båd (18%) og badning eller svømning (17%). Tilsammen udgjorde disse tre aktiviteter 55% af alle drukneulykker, og 70% af de drukneulykker hvor den forudgående aktivitet var kendt. Derudover druknede 4% i forbindelse med arbejdsrelateret fiskeri, mens 5% druknede som følge af trafikulykker. Kategorien »andre aktiviteter« dækker over mange forskellige aktiviteter, herunder surfing, aktivitet på is, køretøjsulykker med traktor og anden maskine, leg ved havebassin, rengøring af pool, ravjagt ved strand og færdsel på bro.

Ud af de 61 drukneulykker, som skyldtes badning/svømning, skete 20% for børn mellem 5 og 14 år, mens 56% skete for personer, som var over 45 år. For fritidsulykker med båd og ulykker forbundet med færdsel på havn var det specielt aldersgruppen 45-64 år, som var udsat med 60% af ulykkerne, mens der blandt dykkerulykker og trafikulykker var flest unge mellem 15 og 34 år.

Tabel 11: Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006. Opdelt på aktivitet og alder

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	Total	%
Badning, svømning	0	11	5	4	7	13	7	5	9	61	17%
Bad i badekar	3	0	0	0	1	3	0	1	1	9	3%
Fritidsaktivitet i båd	0	0	5	5	9	13	22	5	4	63	18%
Arbejdsrelateret fiskeri	0	0	2	2	3	4	3	0	0	14	4%
Dykning	0	0	2	3	1	0	0	0	0	6	2%
Fritidsfiskeri fra land	0	0	0	0	1	1	3	1	0	6	2%
Trafik	0	0	6	2	2	2	3	1	1	17	5%
Færdsel på havn	0	0	6	4	5	16	23	12	6	72	20%
Andre aktiviteter	6	2	2	4	4	6	5	2	2	33	9%
Uoplyst	0	1	8	3	4	14	12	9	22	73	20%
I alt	9	14	36	27	37	72	78	36	45	354	100%

For kvinder var badning/svømning den hyppigste aktivitet forbundet med en drukneulykke, mens fritidsaktiviteter i båd var den hyppigste aktivitet for mænd. Der var dog flere mænd end kvinder, der druknede under badning/svømning, og mænd var generelt mere udsatte for drukneulykker inden for alle aktiviteter. Derudover er det værd at bemærke, at for 19 (35%) af drukneulykkerne hos kvinder kender vi ikke til den aktivitet, som gik forud for drukneulykken. Ved disse drukneulykker finder man ofte i beskrivelsen i dødsattesterne, at kvinden sidst var set i live i enten alkoholpåvirket tilstand eller med psykisk ustabil helbred. For mænd med aktivitetskategorien uoplyst (54 eller 18%) var billedet næsten det samme: Her har flere enten været påvirkede på ulykkestidspunktet eller blev beskrevet som værende ved psykisk dårligt helbred.

Tabel 12: Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006. Opdelt på aktivitet og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
Badning, svømning	47	14	61
Bad i badekar	6	3	9
Fritidsaktivitet i båd	59	4	63
Arbejdsrelateret fiskeri	14	0	14
Dykning	5	1	6
Fritidsfiskeri fra land	6	0	6
Trafik	15	2	17
Færdsel på havn	66	6	72
Andre aktiviteter	27	6	33
Uoplyst	54	19	73
I alt	299	55	354

I tabel 13 præsenteres udviklingen i antallet af drukneulykker inden for hver aktivitet. Det ses, at der alene for fritidsaktiviteter med båd skete et fald i antallet af ulykker i perioden, mens antallet forblev konstant for badeulykker og tilmed steg for ulykker forbundet med færdsel på havn. Udsvingene kan dog skyldes tilfældige udsving fra år til år.

Tabel 13: Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	I alt
Badning, svømning	8	13	13	9	8	10	61
Bad i badekar	2	1	1	3	1	1	9
Fritidsaktivitet i båd	18	11	5	11	12	6	63
Arbejdsrelateret fiskeri	3	0	6	3	1	1	14
Dykning	4	0	1	1	0	0	6
Fritidsfiskeri fra land	0	1	1	2	2	0	6
Trafik	4	2	2	4	3	2	17
Færdsel på havn	13	9	9	8	17	16	72
Andre aktiviteter	8	4	8	5	3	5	33
Uoplyst	5	13	21	6	15	13	73
I alt	65	54	67	52	62	54	354

Den overvejende del af badeulykkerne (47 eller 77%) skete i sommermånederne. Ulykker i forbindelse med fritidsaktiviteter i båd skete lidt mere spredt over hele året; dog med en klar overvægt af ulykker i månederne fra april til august (72%). Drukning som følge af trafikulykker skete hyppigst i de kolde måneder fra november til april (76%), mens der året rundt skete ulykker ved færdsel på havneområdet, hvor personen faldt i vandet.

Tabel 14: Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet og måned for ulykke

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	I alt
Badning, svømning	0	0	1	0	4	7	22	18	3	2	3	1	61
Bad i badekar	2	1	0	0	0	0	1	4	0	0	1	0	9
Fritidsaktivitet i båd	3	0	5	8	7	12	8	10	2	5	1	2	63
Arbejdsrelateret fiskeri	0	3	0	1	1	1	1	0	1	3	0	3	14
Dykning	0	0	0	0	0	0	1	3	1	0	1	0	6
Fritidsfiskeri fra land	0	0	2	1	2	0	0	0	0	0	0	1	6
Trafik	1	4	2	2	0	0	2	0	1	1	2	2	17
Færdsel på havn	6	3	7	4	9	7	7	7	5	6	7	4	72
Andre aktiviteter	3	4	2	2	5	3	1	6	1	4	1	1	33
Uoplyst	3	7	7	8	4	8	8	6	8	1	5	8	73
I alt	18	22	26	26	32	38	51	54	22	22	21	22	354
Procentfordeling	5%	6%	7%	7%	9%	11%	15%	16%	6%	6%	6%	6%	100%

I de tre følgende afsnit vil de tre hovedgrupper af aktiviteter forbundet med drukneulykker blive analyseret nærmere: Badeulykker, fritidsaktiviteter med båd og havneulykker.

5.4 BADEULYKKER

I alt 61 (17% af drukneulykkerne) var ulykker i forbindelse med badning og svømning. Størstedelen af badeulykkerne (36, svarende til 59% af badeulykkerne) skete ved stranden, men en del skete også i bassin, herunder pool/svømmehal, og i søer. I 12 af badeulykkerne var de druknede børn under 18 år, medens 34 var voksne over 45 år. 47 (77%) var mænd. Ifølge oplysninger fra dødsattesternes beskrivelser af ulykkeshændelsen skyldtes fem ud af de 32 badeulykker ved strand barske vejrforhold, heraf to understrøm i havet, to kraftig vind og én høje bølger. Der var dog langt fra altid oplysninger om vejr- og strømforhold i dødsattesterne, da mange badeulykker skete mens afdøde var alene (36%). Hvis andre var til stede og overværede ulykken, er hændelsesforløbet dog ofte beskrevet i dødsattesterne, og det formodes i disse tilfælde, at vejrforhold er nævnt, såfremt de har haft betydning for ulykkens opståen og udvikling.

Tabel 15: Badeulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted og måned for ulykke

	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	I alt
Åbent hav/fjord	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Havn	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Sø	0	0	0	2	2	4	0	0	0	0	8
Kyst (herunder strand og fjord)	0	0	0	3	19	10	1	2	1	0	36
Inden- og udendørs bassin	1	0	3	1	0	3	0	0	1	1	10
Vandløb	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2
Andet	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Ukendt	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
I alt	1	0	4	7	22	18	3	2	3	1	61
Procentfordeling	2%	0%	7%	11%	36%	29%	5%	3%	5%	2%	100%

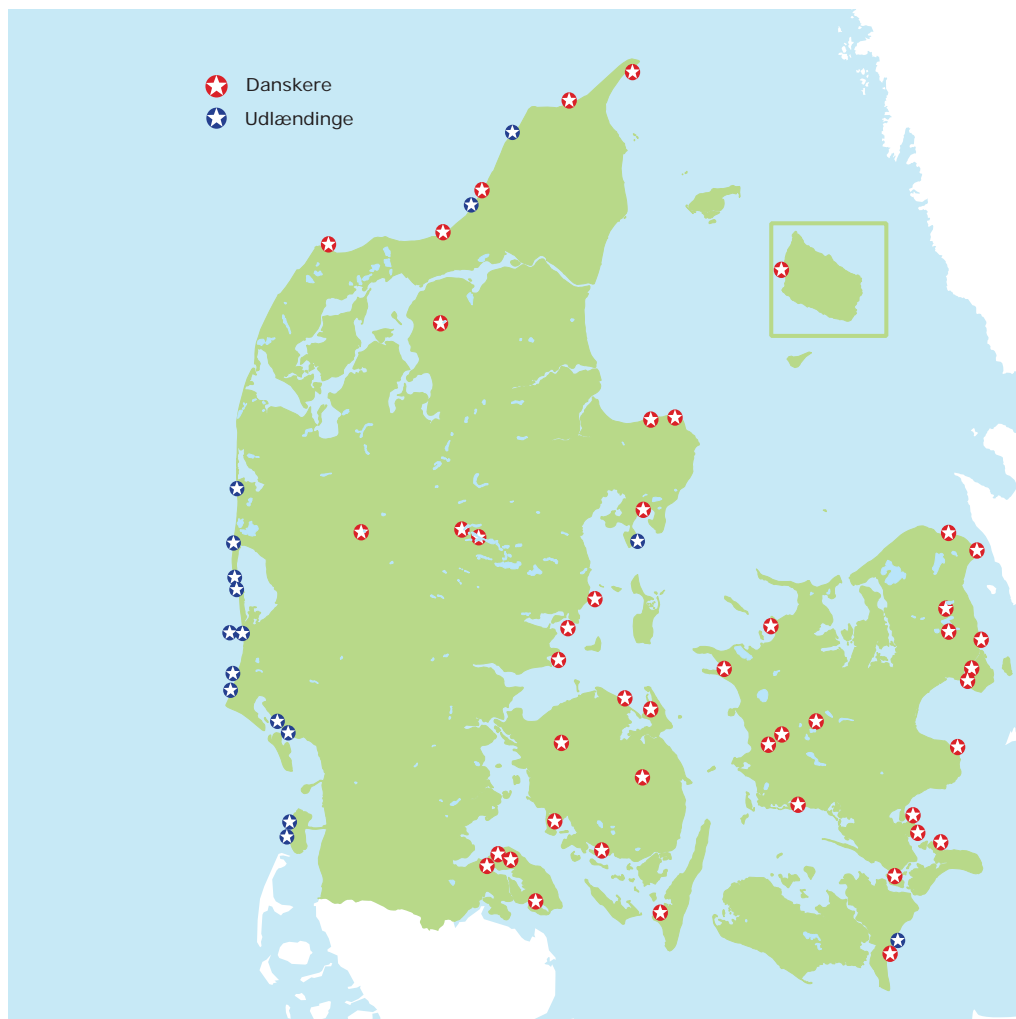
Vejrforhold ved badeulykkerne

Ud fra DMIs data vedrørende den dag, drukneulykkerne skete, fremgår det, at vejrforholdene i de fleste tilfælde af badeulykker var »normale« (varmt vejr og uden særlig kraftig vind). Der er dog nogle undtagelser:

- I tre tilfælde var der tale om middelvind på mere end 8 m/s (frisk vind) eller vindstød på mindst 11 m/s (hård vind). I alle tre tilfælde var der tale om østlig vind, og i to af disse var der tale om fralandsvind. Kun i et af tilfældene (det med den stærkeste vind, 12 m/s og 17 m/s i stødene) var vindforholdene nævnt på dødsattesten. I næsten alle tilfælde var der tale om varmt vejr (over 20 grader, og oftest 27-30 grader maksimumstemperatur)

Blandt badeulykkerne for udlændinge (jf. kapitel 8) var vejrforholdene lidt barskere, muligvis fordi de er sket ved Vesterhavet. I fire tilfælde var maksimumstemperaturen under 20 grader, og ofte var den 21-23 grader. Kun i to tilfælde var maksimumstemperaturen over 25 grader. Også vindforholdene var barskere, i fem tilfælde ud af 15 var middelvinden mindst frisk vind eller vindstødene hård vind. I næsten alle tilfælde var der tale om vestenvind, altså pålandsvind, da alle er sket på den jyske vestkyst. Der er dog heller ikke her en sikker sammenhæng mellem vind og beskrivelse af strømforholdene på dødsattesterne.

Figur 5: Kort over badeulykker i åbent vand i Danmark 2001-2006.
 Danskere er markeret med pink, udlændinge med blå

Figur 5 viser et kort med stedangivelse for badeulykker i Danmark. Kortet viser, at drukning under badning fandt sted i hele Danmark. Dog skete kun få badeulykker blandt danskere ved den jyske vestkyst, og på kyststrækningen mellem Hanstholm og den tyske grænse ses ingen drukneulykker blandt danskere som følge af badning ved strand. Derimod tæller denne strækning 12 badeulykker for udlændinge; en markant tendens som vil blive belyst yderligere i kapitel 8.

I 13 ud af de 61 badeulykker ved vi, at den forulykkede var beruset på ulykkestidspunktet. Da 12 af badeulykkerne skete for børn, betyder dette, at mindst 24% af alle badeulykker for voksne involverede alkohol. Derudover ses det af dødsattesterne, at yderligere fire personer havde et alkoholmisbrug, men hvorvidt de var påvirkede på ulykkestidspunktet vides ikke. I syv tilfælde vides det, at afdøde havde problemer med helbredet, heraf havde tre forhøjet blodtryk, én havde forstyrret hjerterytme og én havde følger af tidligere hjerneblødninger. I ni tilfælde havde afdøde dårligt psykisk helbred, herunder tre med depression, fire med alkoholmisbrug, én med manio-depressiv sygdom og én med anden psykisk lidelse.

Karakteristisk for badeulykkerne er det, at vi ofte ved meget lidt om, hvorfor specielt voksne personer pludselig kommer i nød og drukner. Dette ses også af beskrivelserne ovenfor, som netop illustrerer, at drukneulykkens egentlige årsagskæde ofte er ukendt, og at tilstedeværende ofte bemærker problemerne sent i forløbet. Beskrivelserne peger samtidig på to vigtige pointer omkring hændelsesforløbene: Ulykkerne sker pludseligt og hurtigt. Således ser vi, hvordan afdøde pludselig falder ned under overfladen; hvordan badegæster kort efter kommer ind med afdøde; og hvordan afdøde pludselig var forsvundet.

Badeulykker**Eksempler på beskrivelser af hændelsesforløbet fra dødsattester**

- Var ude at bade på dybt vand, da hun pludselig faldt ned under overfladen. Blev af medbadende bjerget. Vandet var efter sigende ikke koldt.
- Var ude at bade efter motion med ven. Gik længere ud end normalt, da der var lavvand. Blev taget af understrøm. Vennen kunne ikke hjælpe ham ind, fik hjælp af andre tilstedeværende, men da var det for sent.
- Havde problemer med for højt blodtryk. Var ude at bade med sin ven. Vennen gik ind mens han blev i vandet på ca. 1m dybde. Kort efter at vennen var kommet ind hører han råben og badegæster kommer ind med ham.
- Var sammen med voksne og andre børn ude at bade ved strand. Børnene kom i problemer mellem 1. og 2. revle pga. sidevind. De to yngste blev reddet ind, men ikke den ældste, der fandtes flydende i vandoverfladen.
- Gik sammen med sin kollega ud for at bade efter en fest, hvor de havde fået noget at drikke. Kollega gik ind og holdt øje, men pludselig var han forsvundet. En forbipasserende hjalp ham med at lede efter ham. Han blev fundet i vandkanten. Den forbipasserende anbragte ham i Nato-stilling og begyndte hjertemassage og kunstigt åndedræt, hvilket blev overtaget af ambulancen, ved dens ankomst.

5.5 DRUKNEULYKKER I BÅD

I alt skete der 63 drukneulykker i forbindelse med fritidsaktiviteter i båd i perioden 2001-2006. Af disse skete fire i sø eller å og 59 (94%) på åbent hav eller fjord. Alle druknede var voksne personer.

Af de forulykkede var kun 6% kvinder, mens hovedparten (34 eller 54%) var mænd mellem 45 og 64 år. Knap en tredjedel af ulykkerne var forbundet med lystfiskeri. I seks ud af de 63 drukneulykker (10%) bar afdøde ifølge dødsattesten en redningsvest, og i 23 tilfælde (37%) blev genoplivning forsøgt. Alkohol var indblandet i 11 (17%) af drukneulykkerne i båd.

Som for badeulykkerne er det også kendetegnende for bådulykkerne, at vi ikke ved meget om, hvad der udløste ulykken. Vi ved altså ikke, hvad der bevirkede, at personen havnede i vandet, eller hvorfor båden kæntrede.

Drukneulykker med båd**Eksempler på beskrivelser af hændelsesforløbet fra dødsattester**

- Var taget alene ud for at sætte fiskegarn op. Om aftenen stadig ikke kommet hjem, og derfor meldt savnet af familien. Næste dag fundet indfiltret i fiskegarn.
- Sandsynligvis druknet. Havde hjertelidelse, hvilket også kan have haft indvirkning. Tog på fisketur. Båden landdrevet med ubrugt svømmevest. Fundet delvist dækket af sand i vandkanten.
- Ombord i åben jolle sammen med 3 andre. Dårligt vejr, hvilket medfører, at båden får vand ind og kæntrer. Han prøver at svømme mod land, bliver taget op af en helikopter, men er allerede død.
- Var med kammerat på sejltur. På et tidspunkt hører kammeraten et bump fra dækket og går op for at lede efter den anden, men han er væk. Nogen timer senere fundet i havnen fuldt påklædt.
- Var sammen med kammerat kæntrret i jolle 150 m fra land. Kunne ikke svømme. Forbipasserende sejlede ud, men kunne kun finde kammeraten og fik bjærget ham. Afdøde blev bjærget af privatdykkere og erklæret død af helikopterlæge.

Figur 6: Kort over drukneulykker blandt danskere i forbindelse med færdsel på havn i Danmark, 2001-2006

5.6 DRUKNEULYKKER VED FÆRDSEL PÅ HAVN

Drukneulykker ved færdsel på havn udgjorde den største gruppe af aktiviteter relateret til drukneulykker. I alt druknede 72 danskere i forbindelse med færdsel på havne i Danmark i perioden 2001-2006, ét barn på 17 år og resten voksne personer over 18 år. Langt hovedparten var mænd (66, svarende til 92%), oftest var den druknede mellem 45 og 74 år (51, svarende til 71%), og i ni (13%) af drukneulykkerne faldt vedkommende angiveligt overbord fra en båd, som lå i havn.

Karakteristisk for denne gruppe af ulykker er den hyppige tilstedeværelse af alkohol. I 63% af drukneulykkerne vides afdøde at have været påvirket på ulykkestidspunktet. Derudover blev yderligere fire personer beskrevet som alkoholmisbrugere, men det vides ikke, om de på ulykkestidspunktet var berusede.

Kun 17% af ulykkerne blev overværet af andre, og ulykkerne blev ofte først opdaget ved, at afdøde var savnet dagen efter på arbejde eller ikke var at finde for pårørende. Som følge heraf blev genop-

livning kun forsøgt i 24% af tilfældene. 11% af de forulykkede var personer ansat på skib, herunder sømænd, fiskere, styrmænd og skibsassistenter.

Nedenfor er angivet, hvilke kommuner og havne ulykkerne skete i.

- Åbybro (1): Gjølv havn
- Aalborg (2): Nørresundby sejlkлуб, havnebassin ved Limfjordsværftet
- Bogense (2): Bogense havn, Bogense marina
- Børkop (1): Bregning havn
- Esbjerg (1): Fiskerihavnen, Kullerkaj
- Fåborg (1): Fåborg havn
- Fanø (1): Nordhavn
- Frederikshavn (3): Nordre Kaj 47, Aalbæk havn, søsportshavn
- Frederiksværk (1): Stålværkshavnen
- Haderslev (1): Haderslev havn
- Hadsund (1): Fiskerihavnen
- Helsingør (3): Helsingør Nordhavn (2), Helsingør lystbådehavn
- Hirtshals (2): Hirtshals havn
- Holbæk (1): Holbæk havn
- Horsens (1): Lystbådehavnen
- Hvidovre (1): Hvidovre havn
- Ishøj (1): Ishøj havn
- Kalundborg (1): Færgelejet ved samsøfærgeren
- Kerteminde (1): Søndre havnekaj
- Korsør (1): Korsør havn, fæstningskajen
- København (9): Langebro, Nyhavnskanal ved Nyhavn 8, Christianshavn, havnen sejlkлубvej 16, Trangraven ved Prinsessegade 89, Nyhavnskanal ved Nyhavn 71, Lautrupskaj, Langelinie lystbådehavn, havnebassin ved husbåd
- Køge (3): Køge havn
- Lemvig (1): Lemvig havn
- Mariager (1): Mariager havn
- Middelfart (1): Lillebælt ved Gl. Strandvej 27
- Nakskov (2): Nakskov havn
- Nykøbing F (1): Nykøbing F. havn ved Sam Tank
- Nykøbing-Rørvig (1): Nykøbing Sjællands lystbådehavn
- Næstved (1): Næstved havn
- Ringkøbing (1): Ringkøbing havn
- Rødekro (1): Kalvø lystbådehavn
- Struer (1): Struer industrihavn
- Svendborg (4): Svendborg havn (2), Svendborg lystbådehavn (2)
- Sønderborg (2): Sønderborg lystbådehavn, Sønderborg havn
- Thisted (2): Hanstholm havn, Vildsund havn
- Tårnby (2): Kastrup lystbådehavn, Kastrup marina
- Ulfborg-Vemb (2): Thorsminde havn
- Vallensbæk (1): Vallensbæk havn
- Vejle (1): Vejle havn
- Vordingborg (1): Sydhavn i Vordingborg
- Århus (4): Århus havn kaj 27, kaj 85 i containerhavn, ved Nordhavnsvej 16, Marselisborg lystbådehavn
- Uoplyst (3)

Drukneulykker ved havn

Eksempler på beskrivelser af hændelsesforløbet fra dødsattester

- Havde været til standerhejsningsfest og havde da fået noget at drikke. Festen sluttede ca. kl. 01. Ville sove i egen båd, men da både båd og bro var glat af rimfrost er han sandsynligvis faldet i vandet dér.
- Meldt savnet idet han ikke var mødt på arbejde. Dykkere sendt i havnen for at lede efter ham, da hans træsko tidligere var blevet fisket op. Var sidst set gå beruset rundt.
- Findes død i lystbådehavnen. Sidst set i live, da han forlod et diskotek i beruset tilstand. Meldt savnet dagen efter. Havde ikke givet udtryk for selvmordsønsker. Var ikke deprimeret.
- Havde alkohol- og psykiske problemer. Om aftenen været på værtshus, hvor han havde drukket meget. Kunne ikke køre sin knallert hjem og havde derfor taget en taxa. Havde en båd liggende i havnen. Blev næste morgen fundet i havnen.

5.7 DRUKNING SOM FØLGE AF TRAFIKULYKKER

Ud af de 17 trafik-relaterede drukneulykker, som fandt sted i Danmark mellem 2001 og 2006, var langt hovedparten bilulykker (13), heraf 10 hvor bilen kørte i havnen. I tre af disse 10 druknetilfælde var alkohol indblandet, men ellers ved vi meget lidt om, hvad der forårsager ulykken. En af disse bil-

ulykker skete angiveligt som følge af glat føre, mens en anden skete mens bilen bakkede. Derudover var der tre cykelulykker, alle involverende alkohol, hvor afdøde kørte i et mindre vandløb, såsom å, grøft eller bæk. Endelig fandt vi også én drukneulykke med knallert.

5.8 DRUKNING SOM FØLGE AF SPORTSULYKKER

Sportsulykker betegner både uorganiserede og organiserede sportsaktiviteter i eller nær vand. I perioden 2001-2006 fandt vi kun én drukneulykke relateret til organiseret sport: En dykkerulykke. Herudover fandt vi 42 drukneulykker relateret til andre sportsaktiviteter: Fem drukneulykker med kano eller kajak, heraf to hvor alkohol var indblandet, seks dykkerulykker ved dykning med ilt (plus en ulykke i forbindelse med erhvervsdykning), to ulykker som følge af surfing (én med og én uden sejl), to ulykker ved jagtskydning samt 27 drukneulykker i forbindelse med lystfiskeri, heraf 22 fra båd.

5.9 VAR DER ANDRE TILSTEDE PÅ ULYKKESTIDSPUNKTET?

I de fleste tilfælde, var der ikke andre tilstede, da drukneulykken indtraf (62%). Dette gjaldt specielt ulykkerne på havn, ulykkerne i badekar samt de ulykker, hvor vi ikke ved, hvilke aktiviteter der gik forud for drukneulykken. Omvendt var der ofte andre tilstede ved badeulykkerne (64%) og ved ulykker fra båd (46%).

Tabel 16: Andre til stede ved drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet

	Alene	Andre til stede	Uoplyst	Total	Antal
Badning, svømning	29%	64%	7%	100%	61
Bad i badekar	100%	0%	0%	100%	9
Fritidsaktivitet i båd	52%	46%	2%	100%	63
Arbejdsrelateret fiskeri	29%	64%	7%	100%	14
Dykning	0%	100%	0%	100%	6
Fritidsfiskeri fra land	83%	17%	0%	100%	6
Trafik	47%	47%	6%	100%	17
Færdsel på havn	79%	17%	4%	100%	72
Andre aktiviteter	55%	27%	18%	100%	33
Uoplyst	93%	1%	6%	100%	73
I alt	61%	33%	6%	100%	354

5.10 BLEV GENOPLIVNING FØRSØGT?

I mange tilfælde blev genoplivning forsøgt i forbindelse drukneulykken (31%). Specielt efter badeulykker (57%) og fritidsulykker i båd (35%) var der forsøgt genoplivning. Nogle gange var der ikke andre til stede på ulykkestidspunktet, men genoplivning blev alligevel forsøgt, da afdøde først blev fundet.

Tabel 17: Genoplivning ved drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet

	Genoplivning				I alt
	Ja	Nej	Uoplyst	Total	
Badning, svømning	57%	10%	33%	100%	61
Bad i badekar	45%	11%	44%	100%	9
Fritidsaktivitet i båd	37%	30%	33%	100%	63
Arbejdsrelateret fiskeri	14%	43%	43%	100%	14
Dykning	33%	17%	50%	100%	6
Fritidsfiskeri fra land	0%	0%	100%	100%	6
Trafik	29%	24%	47%	100%	17
Færdsel på havn	24%	22%	54%	100%	72
Andre aktiviteter	49%	15%	36%	100%	33
Uoplyst	5%	33%	62%	100%	73
I alt	31%	23%	46%	100%	354

5.11 DRUKNEULYKKER OG PSYKISK SYGDOM

I dødsattesterne er det ofte angivet, om afdøde led af psykisk sygdom eller alkoholmisbrug i tiden op til drukneulykken, og i 18% af drukneulykkerne står der beskrevet, at den forulykkede af den ene eller anden grund var psykisk ustabil på ulykkestidspunktet. I 10% af dødsattesterne for personer udsat for en drukneulykke står det beskrevet, at vedkommende var alkoholmisbruger eller havde et meget stort alkoholforbrug, mens skizofreni, mani-depressiv sygdom og anden psykisk sygdom står nævnt i 3% af dødsattesterne, depression i 2% af attesterne og udefineret psykisk ustabilitet i yderligere 2% af dødsattesterne. Ofte følges psykisk sygdom og alkoholmisbrug dog ad, og en stor del af personerne med dårligt psykisk helbred var således også beskrevet som personer med et alkoholmisbrug. Personer både med psykisk sygdom og alkoholmisbrug er dog kun talt med under deres psykiske lidelse.

5.12 BØRNS DRUKNEULYKKER

Børneulykker betegner i denne rapport drukneulykker blandt personer under 18 år. I alt døde 27 børn i perioden 2001-2006 som følge af en drukneulykke, jfr. tabel 18.

Aldersfordelingen af drukneulykker hos børn er vist i tabel 19. Der ses en klar aldersmæssig opdeling i aktiviteten forbundet med drukneulykker hos børn. De to børn under et år, som druknede, druknede under badning i badekar. Syv børn i alderen et til fire år druknede som følge af fald i vandhul på privat grund, herunder mindre havebassin, fiskedam eller lignende. Disse drukneulykker er indeholdt i kategorien »Andre aktiviteter« i tabel 19. Den største gruppe af drukneulykker blandt børn var bade/svømme-ulykkerne, som tilsammen talte 12 dødsfald, og her var det specielt børn i alderen fra 5-14 år, som var udsatte. Fem af disse ulykker skete i svømmebassin, fem skete på stranden, én i sø og én i grusgrav. Ud af disse 12 druknedøde børn oplyses det om tre, at de ikke kunne svømme. Som hos de voksne var der store kønsforskelle i børneulykkerne, hvor drengene (74%) var langt mere udsatte end pigerne.

Tabel 18: Drukneulykker blandt børn i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på år og køn

	Dreng	Piger	I alt
2001	5	0	5
2002	5	1	6
2003	2	1	3
2004	1	3	4
2005	3	0	3
2006	4	2	6
I alt	20	7	27

Tabel 19: Drukneulykker blandt børn i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på alder og aktivitet

Alder	Badning, svømning	Bad, badekar	Trafik	Færdsel på havn	Andre aktiviteter	Uoplyst	I alt
0	0	2	0	0	0	0	2
1-4	0	1	0	0	6	0	7
5-9	6	0	0	0	2	1	9
10-14	5	0	0	0	0	0	5
15-17	1	0	1	1	0	1	4
I alt	12	3	1	1	8	2	27

Ulykkerne blandt små børn i alderen nul til fem år, som skete i badekar eller vandhul i haven, var alle karakteriseret af manglende opsyn fra voksen. Dette gjaldt også strandulykkerne, hvoraf to tillige skete som følge af svære strømforhold i havet.

Ud over de 27 drukneulykker døde yderligere seks børn i perioden 2001-2006 af drukning: Fire børn var ofre for mord ved drukning, ét barn begik selvmord ved drukning og for ét barn var dødsårsagen usikker (uoplyst).

Drukneulykker blandt børn

Eksempler på beskrivelser af hændelsesforløbet fra dødsattester

- 9 måneder gammelt barn der blev ladet alene i et badekar ½ min mens faren hentede en T-shirt. Da han kom tilbage lå hun under vandet. Han forsøgte straks genoplivning, ligesom naboen, der kom til, mens moderen ringede efter en ambulance. Genoplivningen fortsatte på sygehuset.
- Barn på tre år druknet i badekar, da mor havde forladt ham i ti min. Med ca. 20 cm vand i bunden af badekaret
- Barn på tre med familien i lejet sommerhus, hvor der var swimmingpool. Barnet havde fået at vide, at han ikke måtte bruge denne. Var uden opsyn i 15 min. Fundet i poolen.
- Barn på to var sammen med forældre og ældre søskende på besøg hos venner. Legede sammen med andre børn. Var ikke set i ½ time, hvorefter han blev fundet i dammen. Blev forsøgt genoplivet og indlagt på sygehus, hvor han døde.
- Dreng på syv var på ferie med sin mor og søskende. Legede i vandet med et lidt ældre barn. De blev grebet af en understrøm. Det andet barn blev reddet i land, men drengen forsvandt. Blev eftersøgt og fundet 200 m fra forsvindingsstedet og overført til hospitalet.
- Var ude at bade med søskende mens moderen var optaget af en mindre søskende. Da hun igen kiggede efter dem var de væk. Forbipasserende havde set dem, og der iværksattes en redningsaktion. Søsteren havde livstegn, mens drengen havde meget vand i lungerne. Overført til sygehus
- Var med fritidsklub i svømmehal. Badede med andre børn, i et 2½ m dybt bassin under overvågning af pædagog og livredder. Blev fundet livløs ½ meter under vandoverfladen. Førstehjælp på kanten.

6. SELVMORD VED DRUKNING BLANDT DANSKERE 2001-2006

Selvord var årsag til 40% af alle druknerelaterede dødsfald (256 ud af 670 druknedødsfald) i perioden 2001-2006. Der var lige mange mænd og kvinder blandt de døde. Antallet af selvmord ved drukning var konstant over perioden og det enkeltstående fald i antallet i 2005 kan være en tilfældighed.

Tabel 20: Selvmord ved drukning blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på køn og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	I alt
Mænd	18	24	23	25	12	26	128
Kvinder	32	21	16	23	10	26	128
I alt	50	45	39	48	22	52	256

Kun ét barn (17 år) begik selvmord ved drukning i perioden, og langt hovedparten af selvmordene skete blandt personer ældre end 45 år (213, svarende til 83%). Gruppen med flest selvmord ved drukning var den ældste aldersgruppe: 75 år gammel eller mere (59, eller 23%).

Flest begik selvmord ved drukning i havne (33%), dernæst ved kyster/strand, i søer og ved spring fra broer (tabel 21). Især mænd druknede sig i havne, medens kvinder i næsten lige så høj grad valgte søer og strande/kyster, og i mindre udstrækning badekar.

Tabel 21: Selvmord ved drukning blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006. Procentfordeling på sted, opdelt på køn

	Mænd	Kvinder	Antal (mænd og kvinder)
Havn	41%	25%	85
Sø	8%	20%	35
Kyst (herunder strand og fjord)	16%	20%	47
Inden- og udendørs bassin	1%	0%	1
Badekar	4%	12%	20
Bro	13%	8%	26
Elv/ålbøb	10%	5%	20
Andet	4%	4%	10
Ukendt	3%	6%	12
Total	100%	100%	
I alt	128	128	256

7. DRUKNING MED UOPLYST DØDSÅRSAG

Hovedparten af de uoplyste druknetilfælde sker ved havne, kyst, hav/fjord og å eller sø, og det er hovedsageligt de ældste aldersgrupper, som er repræsenteret blandt de uoplyste druknetilfælde. Således ligner aldersprofilen på uoplyste druknetilfælde i høj grad aldersprofilen for selvmordsofre ved drukning, mens en meget skæv kønsfordeling med en klar overvægt af mænd (43, eller 77%) ligner profilen for drukneulykker.

Tabel 22: Danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006, hvor dødsårsagen er angivet som uoplyst, opdelt på alder

Aldersgruppe	Antal
0-4	1
5-14	0
15-24	2
25-34	3
35-44	10
45-54	7
55-64	11
65-74	9
75+	13
I alt	56

Tabel 23: Danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006, hvor dødsårsagen er angivet som uoplyst, opdelt på sted

Sted	Antal
Havn	18
Badekar	2
Kyst (herunder strand og fjord)	10
Sø	7
Vandløb	9
Andet	2
Ukendt	8
I alt	56

8. UDLÆNDINGE DRUKNET I DANMARK 2001-2006

Dette kapitel belyser drukning i Danmark blandt udlændinge i perioden 2001-2006. Udlændinge repræsenterer i denne undersøgelse personer, som ikke på dødstidspunktet var registreret med en fast dansk bopæl. Typisk er der tale om turister eller udenlandske fiskere/søtmænd.

8.1 OMFANG

Ud over de 670 danskere, som i perioden 2001-2006 druknede i Danmark, fandt vi information om 64 udlændinge druknet i Danmark i samme periode. At dette tal kan være ufuldstændigt kan ikke afvises, da Sundhedsstyrelsen vurderer, at enkelte dødsattester på udlændinge kan mangle, ligesom dødsattesterne for udlændinge druknet i Danmark i nogle tilfælde er meget mangelfulde.

Ud af de 64 druknedødsfald blandt udlændinge skyldtes 48 (75%) ulykke, 9 (14%) selvmord mens 7 (11%) er kodet med uoplyst dødsårsag. Der var ingen drab ved drukning blandt udlændinge i perioden.

Tabel 24: Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på dødsårsag og år

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	I alt
Ulykke	11	7	6	7	7	10	48
Selv mord	1	2	3	2	1	0	9
Uoplyst	0	2	1	1	0	3	7
I alt	12	11	10	10	8	13	64

8.2 UDLÆNDINGE DRUKNET I DANMARK SOM FØLGE AF ULYKKER OG SELVMORD

Som blandt de danske druknedøde var der også blandt udenlandske druknedøde langt flere mænd (55 svarende til 86%) end kvinder (9 svarende til 14%) ved drukneulykkerne, og selvmord ved drukning havde også en næsten lige kønsfordeling.

Tabel 25: Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på dødsårsag og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
Ulykke	44	4	48
Selv mord	5	4	9
Uoplyst	6	1	7
I alt	55	9	64

Det var hovedsageligt ældre udenlandske personer, som druknede i Danmark. Ulykkesrelateret drukning skete hyppigst i aldersgrupperne 55-64 år og 65-74 år, mens selvmordene skete for udlændinge i alderen 35 til 80 år.

Tabel 26: Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på døds måde og alder

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	I alt
Ulykke	0	5	3	5	3	8	11	12	1	48
Selv mord	0	0	0	0	3	1	2	1	2	9
Uoplyst	0	0	0	1	3	2	0	1	0	7
I alt	0	5	3	6	9	11	13	14	3	64

De tre hyppigste steder, hvor drukning blandt udlændinge skete, var åbent hav/fjord (22%), kyst (25%) og havn (22%), som tilsammen tæller 69% af samtlige druknetilfælde blandt udlændinge.

Hovedparten af druknedødsfaldene blandt udlændinge i Danmark skete for personer fra de tre nabolande Tyskland, Norge og Sverige (83%). Langt de fleste skete dog for tyskere, som udgjorde 61% af de druknedøde. Kategorien »andre lande« dækker over personer fra Skotland, Spanien og Afrika.

Tabel 27: Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på nationalitet

Nationalitet	Procent	I alt
Tyskland	61%	39
Norge	12%	8
Sverige	9%	6
Østeuropa og Rusland	11%	7
Andre lande	5%	3
Uoplyst	2%	1
I alt	100%	64

8.3 DRUKNEULYKKER BLANDT UDLÆNDINGE

Ud af de 48 drukneulykker blandt udlændinge, var størstedelen badeulykker ved strand og i pool eller svømmehal (40%). Men også aktiviteter der involverede båd (19%) samt ulykker i havnemiljøet (19%) lå til grund for en stor del af drukneulykkerne.

Alle bade- og svømmeulykker skete i månederne fra juni til september, mens bådulykkerne skete over en længere periode fra maj til oktober. Havneulykkerne var spredt over hele året.

Et andet markant træk var, at otte ud af 48 drukneulykker skete for fiskere og sømand; heraf var halvdelen arbejdsulykker, hvor vedkommende faldt overbord, mens den anden halvdel skete i fritiden ved færdsel på havnekajen, hvorfra afdøde i beruset tilstand faldt i havnebassin. Tre af de druknede fiskere/sømand kom fra Østeuropa/Rusland, to kom fra Sverige, en kom fra Norge, en fra Skotland og en fra Tyskland.

Drukneulykker ved strand blandt udlændinge Eksempler på beskrivelser af hændelsesforløbet fra dødsattester

- Badet, grebet af strøm, ført udad, panik, drukning.
- Sker under badning i Vesterhavet, kommer i nød pga. understrøm, råber om hjælp, panik, reddes i land
- 2 tyske børn badede i Vesterhavet, problemer ved revle, tysk turist til undsætning, selv i problemer. Redningsbåd tilkaldt, bragte alle i land

8.4 BADEULYKKER BLANDT UDLÆNDINGE

I alt 19 udlændinge døde i Danmark pga. en badeulykke i perioden 2001-2006, svarende til 40% af udlændinges drukneulykker. Heraf skete tre i svømmebassin og 16 ved kyst/strand. Et af de mest markante træk ved disse badeulykker er, at det alene var tyskere, som druknede ved kyst/strand. De nordmænd, som ligeledes var ude for en badeulykke, druknede i svømmebassin. I alt døde 16 tyskere som følge af badning ved kyst/strand. Alle strandulykkerne skete i månederne fra juni til september, heraf flest i august, og hovedparten (88%) skete ved strande langs Vesterhavet.

Ud af de 16 drukneulykker ved kyst/strand skete kun tre for kvinder, de var alle over 65 år. Udenlandske mænd udsat for drukneulykke ved strand var typisk i alderen 45-75 år; tre ulykker skete for børn under 18 år.

Til forskel fra danskere, så var alkohol sjældent indblandet i badeulykker blandt udlændinge (en ulykke). Karakteristisk for druknesituationen var derimod, at afdøde kom i problemer på grund af strøm- og vejrforhold (44%).

I langt de fleste tilfælde var der andre personer til stede på ulykkestidspunktet (75%), og genoplivningsforsøg forsøgtes også i de fleste tilfælde (88%). Denne rapport inkluderer dog kun fatale drukneulykker, og således ikke de drukneulykker, hvor personen overlevede.

8.5 DRUKNEULYKKER VED HAVNEKAJ

Ud af de 48 drukneulykker blandt udlændinge i perioden 2001-2006 fandt ni sted ved en havnekaj. Alle de druknede i denne gruppe var mænd, heraf fire sømænd/fiskere, og i ingen af tilfældene blev genoplivning forsøgt, da denne type ulykker skete, uden andre var til stede. I to af ulykkestilfældene var ulykken øjensynligt sket, mens afdøde var ved at lade vandet. Særligt kendetegnende for denne gruppe ulykker var også, at alkohol var en medvirkende faktor i samtlige ulykkestilfælde. Af beskrivelserne i dødsattesterne fremgår det, at mange af drukneulykkerne skete i forbindelse med en fest eller tur til værtshus i nærliggende by.

8.6 DRUKNEULYKKER VED FRITIDSSEJLADS

I perioden 2001-2006 druknede ni udenlandske personer i Danmark i forbindelse med fritidssejlad. Alle var de mænd, otte ud af ni var over 50 år og syv ud af ni var fra Tyskland. Til forskel fra ulykkerne ved havnekajer var alkohol kun involveret i to af drukneulykkerne i denne kategori. Beskrivelserne i dødsattesterne vidner om, at tre af ulykkerne skete i forbindelse med fritidsfiskeri.

9. DISKUSSION OG FOREBYGGELSESPERSPEKTIV

I perioden fra 2001 til 2006 druknede 670 danskere i Danmark. Mange af disse dødsfald skyldtes selvmord (256), drab (4) eller havde uoplyst dødsårsag (56). I dette kapitel er det dog ulykker (354), som er i centrum, da forebyggelse af selvmord og drab ved drukning bør ses i sammenhæng med andre former for selvmord og drab.

9.1 UDVIKLINGEN OVER TID

Udviklingen i antallet af druknede danskere diskuteres i dette afsnit på to måder: (1) Ved at sammenligne undersøgelsens resultater af perioden 2001-2006 med gennemgangen af drukneulykker 1989-1993 (Steensberg, 1998a), hvor samtlige dødsattester ligeledes er gennemgået, og: (2) Ud fra Dødsårsagsregisteret, som indeholder oplysninger om druknedøde i perioden 1970-2006.

Udviklingen belyst ved sammenligning med anden dansk forskning

I offentligheden forbindes risiko for drukning ofte med badning ved strand og i svømmehal, bl.a. pga. tv-kampanjer om badesikkerhed, synligheden af livreddere på strandene og baderegler for badning ved strand og i svømmehal. Resultaterne af indeværende undersøgelse tegner et noget andet billede. Badeulykker ligger således nede på tredjepladsen over aktiviteter forbundet med fatale drukneulykker efter fald i havnebassin og fritidsaktiviteter med båd, hvilket svarer til mønstret for drukneulykker i perioden 1989-1993 (Steensberg, 1998a). Også her fandt man, at bådulykker og havneulykker udgjorde et større problem end badeulykkerne.

I den undersøgte periode 2001-2006 sås ingen udvikling i antallet af badeulykker, som forblev konstant omkring ti ulykker årligt. Sammenligner man med antallet af badeulykker i Steensbergs undersøgelser ser det dog ud til, at antallet af badeulykker er steget mellem de to undersøgelsesperioder (1989-1993 og 2001-2006); hvor Steensberg finder 38 badeulykker i en femårs-periode, så finder indeværende undersøgelse 61 badeulykker i en seksårs-periode. Den gennemsnitlige årlige forekomst af badeulykker er således steget fra 7,6 til 10,2. En del af forklaringen på denne stigning er formodentlig, at indeværende undersøgelse har haft en ekspert til at efterkode dødsårsagen (ulykke, selvmord, drab, uoplyst) for de 670 druknedøde, hvilket betød, at antallet af drukneulykker steg fra 306 til 354. Og ser man nærmere på badeulykkerne i indeværende undersøgelse finder man da også, at kun 50 ud af 61 badeulykker primært er kodet som ulykke på dødsattesten. Opgøres antallet af badeulykker således ud fra samme forudsætninger som i Steensbergs undersøgelse, ved brug af den oprindelige kodning på dødsattesten, fås en gennemsnitlig årlig forekomst af badeulykker på 8,3. Stigningen i antallet af badeulykker mellem de to undersøgelsesperioder bliver dermed mindre og ikke signifikant. Dertil er det vigtigt at være opmærksom på, at sammenligningen hviler på en forudsætning om, at andelen af druknedødsfald kodet med uoplyst dødsårsag er ens i de to perioder.

Derudover viser en sammenligning med Steensbergs undersøgelse et fald i antallet af drukneulykker med båd, hvor det årlige gennemsnit er faldet fra 18,8 i perioden 1989-1993 til 10,5 i perioden 2001-2006. Derudover ses et fald i antallet af trafik-relaterede drukneulykker og arbejdsrelateret fiskeri. Igen må det dog holdes for øje, at indeværende undersøgelse, som et resultat af efterkodningen af dødsårsag, har forøget antallet af druknedøde med dødsårsag kodet som ulykke.

Udviklingen belyst ved Dødsårsagsregisteret

Selv om der for badeulykkerne ses en lille stigning i antallet mellem perioderne 1989-1993 og 2001-2006, så viser det samlede billede fra undersøgelsens egne opgørelser fra Dødsårsagsregisteret, at det samlede antal drukneulykker er faldet fra et årligt gennemsnit på 124 i perioden 1970-1974 til et årligt gennemsnit på 65 ulykker i perioden 2000-2006. Samlet set er der altså sket et markant fald i antallet af drukneulykker blandt danskere i perioden 1970-2006. Dette fald skyldes i vid udstrækning en reduktion af antallet af børneulykker og drukneulykker blandt unge op gennem 1970'erne og i

begyndelsen af 1980'erne. Det er dog vigtigt at bemærke, at det markante fald alene sker i perioden 1970-1995, mens tiden fra 1996 og frem til 2006 er karakteriseret af et konstant antal drukneulykker.

9.2 SOCIAL ULIGHED OG DRUKNEULYKKER

Sammenlignet med baggrundsbefolkningen indeholder gruppen af omkomne efter en drukneulykke en langt større andel, der på dødstidspunktet var på overførselsindkomster, såsom kontanthjælp, sygedagpenge og førtidspension, mens andelen af personer i arbejde omvendt var langt mindre. Undersøgelsens resultater viser således en markant social ulighed i risikoen for en drukneulykke.

Fundet af en social gradient på drukneulykkesområdet er ikke overraskende, da ulykkesforskning, dansk såvel som international, i mange år har kunnet dokumentere, at sociodemografiske faktorer har afgørende betydning for risikoen for en ulykke for både børn og voksne (LaFlamme og Eilert-Petersson, 2001; Laursen og Nielsen, 2008; Cubbin og Smith, 2002; Hannerz et al., 2007). Som forklaring på denne sammenhæng mellem socialgruppe og ulykkesrisiko nævnes i litteraturen forskelle i information, adfærd og overbevisning relateret til ulykkesforebyggelse, herunder mængden af alkoholindtag, viden om ulykkesforekomst og -forebyggelse og brug af sikkerhedsudstyr. Enkelte studier fokuserer samtidig på de mere komplekse sammenhænge hvorigennem socioøkonomisk status influerer på risikoen for ulykke, fx sammenhængen mellem psykosociale faktorer, som fattigdoms-relateret stress og social isolation, og intentionelle skader og selvmord (Cubbin og Smith, 2002).

9.3 DRUKNEULYKKER BLANDT BØRN OG UNGE

Sammenligningen med den tidligere undersøgelse af drukneulykker i Danmark viser, at den gennemsnitlige årlige forekomst af drukneulykker blandt børn 0-14 år er faldet fra syv i perioden 1989-1993 til knap fire i perioden 2001-2006 (Steensberg, 1998b); en tendens som også støttes af indeværende undersøgelses egne opgørelser i figur 3a og b, der viser en meget iøjnefaldende reduktion af ulykkerne blandt alle børn og unge i aldersspandet 0-24 år, men særligt udtalt i raterne for de helt små børn 0-4 år.

Spædbørn under et år drukner oftest under badning i badekar. Heldigvis fandt vi kun to sådanne drukneulykker i perioden, samt en badekarsulykke med et barn på tre år. Alle badekarsulykker var karakteriseret ved manglende opsyn fra forældre eller anden voksen og ved at ske inden for et meget kort tidsrum. Resultaterne fra denne undersøgelse understreger således, at voksent opsyn med små børn 0-3 år i bad er strengt nødvendigt, og at børnene ikke kan lades alene, heller ikke i meget kort tid.

De lidt ældre børn 1-6 år druknede typisk i mindre vandhuller i haven, såsom havebassin eller fiskedam, ofte i private hjem. Også disse ulykker var kendetegnet ved manglende opsyn fra forældre eller anden voksen. Ofte er vandstanden i have- og fiskedamme lav, og barnet kan derfor sagtens bunde. Men hos European Child Safety Alliance (ECSA) hæfter man sig særligt ved, at små børn godt kan drukne i meget lavt vand, hvor de kan bunde. Det er derfor nødvendigt til alle tider at have børn under seks år under opsyn, hvis der findes åbent vand i nærheden, som er tilgængeligt for barnet. Dertil har en tidligere undersøgelse vist, at 80% af disse ulykker sker hos venner og bekendte (Rådet for Større Badesikkerhed, 2006). Denne store andel kan muligvis forklares ved, at disse omgivelser hos venner ofte er ukendte for forældre og børn, som derfor ikke er opmærksomme på de eventuelle farer, som meget små vandhuller præsenterer.

For børn over 6 år skete drukneulykkerne typisk ved badning/svømning ved strand, sø eller i svømmebassin (12 ulykker). Fem børn druknede i svømmebassin, og ved alle fem ulykker blev ulykken opdaget ved, at den forulykkede enten blev fundet livløs i vandet eller var forsvundet. Barnets problemer blev altså ikke opdaget, før det var for sent. Samme historie gentog sig ved tre ud af fem drukneulykker ved stranden, mens de to ulykker ved sø og i grusgrav var kendetegnet ved, at der pludselig blev dybt og barnet kom under vand.

Hos ECSA gør man i sit materiale om 'Water Safety' (European Child Safety Alliance, 2004) opmærksom på, at drukning ikke, som mange tror, sker under højlydte omstændigheder, hvor personen i problemer plasker i vandet, råber og på anden vis gør opmærksom på den ulykkelige situation. I stedet foregår drukneulykker ofte meget hurtigt og i stilhed, og derfor er det meget vigtigt, at såvel yngre som ældre børn holdes under opsyn af en voksen, når de er ude og bade.

Forebyggelse af børn og unges drukneulykker

Hos ECSA kommer man med følgende anbefalinger vedrørende vandhuller og -bassiner på privat grund (European Child Safety Alliance, 2006):

- Altid supervision af børn i og nær vand.
- Selv de mindste vandhuller kan være farlige for børn under 4 år – de kan fyldes med sand og blive brugt som legeplads, alternativt kan de indhegnes.
- Fire-sidet indhegning af svømmebassin med låge med hægte – hegnet skal være minimum 120 cm højt. Ældre børn skal lære altid at lukke lågen efter sig.
- Vær parat: Hav en telefon nær svømmebassinet.
- Forældre skal ikke drikke alkohol nær eller i vand, da det kan sløve opsynet med børn.

Sikkerhed omkring badekar, swimmingpool/havebassiner, vandhuller bør desuden være en oplysningsopgave for sundhedsplejersker ved hjemmebesøg.

Børn over 5 år

- Børn skal lære at svømme tidligt.
- Der skal holdes konstant opsyn, når børnene er ved stranden og i svømmebassiner
- Voksne bør ikke overlade søskende ansvaret for at holde opsyn med mindre søskende i/ved vandet.
- Børn der leger uden opsyn i havne eller ved vand, bør bære redningsvest.

9.4 KØNSFORSKELLE I DRUKNEULYKKERNE

Et af de mest markante træk ved drukneulykker blandt danskere i perioden 2001-2006 er den store kønsulighed. Mænd udgjorde 84% af de druknedøde, kvinderne de resterende 16%. Denne kønsforskel er ikke særegen for Danmark men genfindes i al forskning på drukneområdet. En amerikansk undersøgelse fra 1996 dokumenterer, at mænd oftere end kvinder deltager i aktiviteter i vand, og at mænds aktiviteter oftere end kvinders er angivet som højrisiko-aktiviteter, herunder svømning alene og om natten (Howland *et al.*, 1996). Det betyder sammenlagt, at mænd er mere eksponeret for drukneulykker end kvinder. Dertil viser undersøgelsen, at mænd i højere grad end kvinder drikker alkohol i forbindelse med aktiviteten i vand, og at mænd drikker større mængder alkohol end kvinder. Kønsforskelle i fatale ulykker findes ikke kun på drukneområdet, men gør sig gældende på stort set alle ulykkesområder, og mænd er generelt i større risiko end kvinder for at dø af en ulykke, drukning såvel som en anden type ulykke.

9.5 ALKOHOL OG DRUKNING BLANDT VOKSNE

Alkohol spillede en væsentlig rolle i mange drukneulykker blandt voksne danskere i perioden 2001-2006. Vi har fra dødsattesterne en sikker viden om, at alkohol var indblandet i minimum 31% af disse ulykker. Specielt for drukneulykkerne ved havn var alkohol ofte involveret (62%), men også ved trafikulykker (44%), badeulykker (24%) og ulykker ved fritidsaktiviteter i båd (17%) spillede alkoholpåvirkning en rolle. Det reelle antal af alkohol-relaterede ulykker menes dog at være højere, da mange af beskrivelserne i dødsattesterne skildrer et hændelsesforløb forud for ulykken, som meget vel kunne tænkes at involvere alkohol. Dette gælder specielt ulykker, hvor afdøde forinden ulykken har været på værtshus, til fest eller beskrives som alkoholiker af praktiserende læge, venner eller familie. I Steensbergs undersøgelse, som belyser drukneulykker i perioden 1989-1993, fandt man tilsvarende, at mellem 40 og 50% af ulykkerne involverede alkohol (Steensberg, 1998b).

At afdøde var beruset på ulykkestidspunktet betyder ikke automatisk, at alkohol var den primære årsag til drukneulykkens opståen eller dens fatale konsekvenser. Dog har eksisterende undersøgelser med fokus på bådulykker og andre fritidsaktiviteter i vand kunne dokumentere, at alkoholindtag ikke bare øger sandsynligheden for at komme i vanskeligheder, men tillige mindsker sandsynligheden for at overleve (Smith *et al.*, 2001). Således har alkoholpromillen en stor betydning for sandsynligheden for at overleve, når ulykken først er indtruffet, da det er mindre sandsynligt, at den forulykkede kan redde sig selv i land igen, hvis han/hun falder i havnen eller overbords. Derudover ved man også,

at kropstemperaturen hos en alkoholpåvirket person falder hurtigere end hos en ædru (Steensberg, 1998b). Da alkohol er en væsentlig risikofaktor også for badeulykker, kunne man overveje at udvide de fem baderåd med et sjette: *Drik ikke alkohol ved eller i vandet.*

9.6 HAVNEULYKKER

Alkohol var en klar medvirkende årsag til drukneulykker i havne. Ulykkerne bar som oftest ikke præg af andre udefrakommende faremomenter, og beskrivelsen af ulykkerne udtrykker ofte, at faldet i havnen skete af den simple grund, at afdøde havde motoriske problemer som følge af svær beruselse. Derudover er det også værd at bemærke, at mange ulykker skete på vej til eller fra et skib/en båd, og man kunne i den forbindelse se nærmere på, om der er behov for at opsætte gelænder eller anden form for afskærmning for derved at sikre, at en simpelt fejltrin ikke medfører fald i havn. Sidst kunne det være nødvendigt at se nærmere på, om et tilstrækkeligt antal stiger og opstigningsmuligheder er til stede og synlige i de danske havne, eksempelvis med belysning.

Forebyggelse af drukneulykker i havne

- Checke forhold på de danske havne nærmere:
  - Belysning, mulighederne for at komme op ad vandet,
  - hvis man falder i (stiger o.a.)
  - Bedre afskærmning (gelænder o.a.)
  - Begrænse adgang til havne, fx om vinteren.
  - Gruse/salte glatte broer, moler
  - Målrette information til bådejere og besøgende på havne
- Alkohol er ofte involveret (63%)
  - Kun få overværede ulykkerne (17%)

9.7 ULYKKER VED FRITIDSSEJLADS

Mange af ulykkerne er karakteriseret ved, at afdøde, som oftest en ældre mand, tog alene af sted i båd, tit for at sætte garn op til fiskeri. I mere end halvdelen af drukneulykkerne ved sejlads skete ulykken således uden andre var til stede, og den forebyggende virkning af en redningsvest vil i disse tilfælde være usikker, da disse personer først savnes og efterlyses mange timer efter ulykkestidspunktet, hvorfor afdøde ville ligge længe i vand. I 20 druknetilfælde ved vi dog, at andre personer var til stede på ulykkestidspunktet, og at disse personer enten leverede en hurtig redningsindsats eller selv var involveret i ulykken, men blev reddet. I disse situationer formodes det, at en redningsvest ville have været til stor hjælp, og sammenlagt betyder dette, at op mod 20 ulykker ved fritidsaktivitet med båd kunne være undgået, hvis afdøde havde båret redningsvest.

En anden stor dræber er alkohol, og også udenlandsk forskning har påvist, at risikoen for en drukneulykke under sejlads forøges mangedoblt, når alkohol er involveret; uanset om den berusede førte båden eller var passager (Driscoll *et al.*, 2004; Smith *et al.*, 2001).

Forebyggelse ved fritidssejlads

- Alle ombordværende bør bære redningsvest til søs
  - Undgå at sejle ud alene
  - Undgå indtagelse af alkohol under sejlads.
- Størstedelen sker på åbent hav/ fjord
  - Alkohol involveret (17%)
  - Kun få bærer redningsvest
  - 1/3 skete i forbindelse med lystfiskeri
  - Over halvdelen var sejlet ud alene

9.8 BADEULYKKER

Meget få badeulykker blandt danskere skete langs strandene ved Vesterhavet. Dette er umiddelbart overraskende, da Vesterhavet i forhold til andre danske have er mere barskt hvad angår strøm-, vind og bundforhold, og det lave antal drukneulykker synes således at indikere, at danskere generelt har kendskab til og tager højde for disse specielle badebetingelser. Denne antagelse støttes af, at ganske mange udlændinge, alle tyskere, druknede i Vesterhavet i perioden 2001-2006, og at det stort set kun er for udlændinge, at problemer med strømforhold uden badning (hestehuller) nævnes i dødsattesternes beskrivelse af ulykken. Noget kunne altså tyde på, at danskere er gode til at tage bestik af vind- og vejrforhold inden badning, mens de tyske turister mangler kendskab til og erfaring med de farer, som badning langs den jyske vestkyst også byder på. Tager man ikke de korrekte forholdsregler, er Vesterhavet farligt at bade i. Omfattende information om havets barske natur, dets strøm- og bundforhold målrettet tyskere, kunne således være en vigtig brik i at få nedbragt antallet af badeulykker blandt turister i sommersæsonen.

Men selv om danskere sjældent drukner under badning i Vesterhavet, så døde 61 danskere mellem 2001-2006, mens de var ude at bade, heraf 49 voksne over 18 år. Alkohol var involveret i 24% af disse badeulykker blandt voksne, 65% skete ved stranden, men ellers ved vi meget lidt om, hvad der er den udløsende årsag bag en badeulykke.

Forebyggelse af badeulykker

- Børn og voksne der bader, bør have basale svømmefærdigheder
- Undgå så vidt muligt at bade alene
- Hold opsyn, særligt med børn
- Undgå badning efter indtagelse af alkohol
- Undgå badning ved kendt hjertesygdom o.a. lidelser der kan forøge risiko for drukning
- Lær førstehjælp

For turister

- Opsætte skilte ved strækninger der kan være særligt farlige
- Pjecer i udlejningssommerhuse mv. med anvisning på sikre/usikre badesteder – og baderåd

- Antallet af badeulykker er ikke faldet det sidste tiår
- Halvdelen af alle badeulykker skete ved stranden
- 36% druknede mens de badede alene
- 24% af de voksne var berusede da de badede
- En del havde helbredsproblemer (hjerteproblemer, forhøjet blodtryk, psykisk ustabile).
- Ulykkerne skete ofte pludseligt
- Der er et særligt problem med turister på vestkysten

REFERENCER

Cubbin,C. and Smith,G.S. (2002) Socioeconomic inequalities in injury: critical issues in design and analysis. *Annu.Rev Public Health* 23:349-75., 349-375.

Driscoll,T., Harrison,J.A., and Steenkamp,M. (2004) Review of the role of alcohol in drowning associated with recreational aquatic activity. *Injury Prevention* 10, 107-113.

European Child Safety Alliance. Water Wise campaign material for parents and caregivers. 2004. Pjece.

European Child Safety Alliance . Parent tip sheet: Keeping children safe at home. Drowning, 2006. 2006. Pjece.

Hannerz,H., Mikkelsen,K.L., Nielsen,M.L., Tuchsén,F., and Spangenberg,S. (2007) Social inequalities in injury occurrence and in disability retirement attributable to injuries: a 5 year follow-up study of a 2.1 million gainfully employed people. *BMC Public Health* 7, 215-222.

Howland,J., Hingson,R., Mangione,T.W., Bell,N., and Bak,S. (1996) Why are most drowning victims men? Sex differences in aquatic skills and behaviors. *Am.J Public Health* 86, 93-96.

LaFlamme,L. and Eilert-Petersson,E. (2001) Injury risks and socioeconomic groups in different settings. *Eur J Pub Health* 11, 309-313.

Laursen,B. and Nielsen,J.W. (2008) Influence of sociodemographic factors on the risk of unintentional childhood home injuries. *Eur J Pub Health* 18, 366-370.

Rådet for Større Badesikkerhed. (2006) Badesikkerhed - Nyhedsbrev dec. 2006. Badesikkerhed.

Smith,G.S., Keyl,P.M., Hadley,J., and et al (2001) Drinking and recreational boating fatalities: a population-based case-control study. *JAMA* 286, 2974-2980.

Steensberg,J. Dødsårsagerne 1996 del 2: Drukneulykker i Danmark 1989-1993. 1-82. 1998a. Sundhedsstyrelsen.

Steensberg,J. (1998b) Epidemiology of accidental drowning in Denmark 1989-1993. *Accid.Anal.Prev.* 30, 755-762.

BILAG A. DATAKVALITET: ANALYSE AF NÆRDRUKNING OG DØDELIGHED

Formålet med denne analyse er primært at undersøge, om det fremfundne materiale vedr. druknedøde er fuldstændigt, eller om der i det opbyggede drukneregister mangler personer, som er døde som følge af drukning, men hvor dødsattesten ikke oplyser dette. Til dette formål er der taget udgangspunkt i de personer, som har været sygehusbehandlede (skadestue, indlagt eller ambulatoriekontakt) i perioden 2001-2006, og hvor der ved kontakten er registreret diagnosen drukning/nærdrkning. Disse personer er så fulgt op i Dødsårsagsregisteret frem til 2006.

Analysen omfatter alle sygehuskontakter 2001-2006 med aktionsdiagnose T75.1 (drukning/nærdrkning), i alt 612 kontakter fordelt på 447 personer. Ifølge Dødsårsagsregisteret døde 109 af disse 447 personer i perioden 2001-2006:

- 82 døde inden for 1 døgn efter kontakt til sygehus
- 6 døde inden for 2-3 døgn efter kontakt til sygehus
- 8 døde inden for 4-30 døgn efter kontakt til sygehus
- 6 døde inden for 31-365 døgn efter kontakt til sygehus
- 7 døde efter 1-6 år efter kontakt til sygehus

Tabel A1: Registrering af dødsårsager, opdelt på tid fra sygehuskontakt

	I alt	Drukning ifølge dødsattest	Ikke drukning ifølge dødsattest
Op til 1 døgn	82	76	6
2-3 døgn	6	4	2
4-30 døgn	8	6	2
31-364 døgn	6	2	4
1-6 år	7	0	7
I alt	109	88	21

Tabel A1 viser, at der inden for det første år efter skadestuekontakten, registreret som nærdrkning, døde 14 personer, hvor drukning ikke var registreret som medvirkende årsag til dødsfaldet, og som derfor ikke indgår i nærværende studie. Det er betydeligt flere, end man ville forvente ud fra dødeligheden i befolkningen generelt, nemlig omkring 4 årligt ud af 447 personer, afhængig af aldersfordelingen.

Personer hvor dødsårsag ifølge dødsattesten ikke er drukning

Det er derfor af interesse at undersøge de 14 dødsfald, for at se, om der kunne være drukne-relaterede dødsfald imellem dem.

Døde umiddelbart i forbindelse med sygehuskontakt (≤ 1 døgn)

- 65-årig kvinde. Døde af hjerneblødning.
- 50-årig man, døde ved transportulykke – multiple sår på hovedet.
- 66-årig mand, fundet død uden nærmere angivelse af dødsårsag.
- 78-årig mand, død af hjerteinfarkt.
- 45-årig mand, død af bristet aortaaneurysme (hovedpulsåre).
- 57-årig mand, død af hjertesvigt.

Døde 2-3 døgn efter sygehuskontakt

- 61-årig mand, døde af hjertestop, relateret til alkoholbrug.
- 19-årig mand, ulykke i bilkollision med fast genstand, indlagt. Død som følge af organbeskadigelse.
-

Døde 4-30 døgn efter sygehuskontakt:

- 60-årig mand, døde af blodforgiftning.
- 74-årig mand, død ved selvmord (hængning/kvælning).

Døde 31-365 døgn efter sygehuskontakt:

- 60-årig mand, død ved selvmord (hængning/kvælning).
- 41-årig mand, død ved selvmord (hængning/kvælning).
- 65-årig mand, død ved hjertesvigt.
- 77-årig kvinde, død af blodforgiftning.

Ud af de 14 dødsfald kan højst 2-3 tilskrives drukning. Det er dog ikke bemærkelsesværdigt, at der på skadestuer kodes drukning og på dødsattesten (efter undersøgelse og evt. obduktion) er skrevet hjertestop, hvis man bliver fundet død i vandet. Det påfaldende store antal selvmord ved hængning kan forklares ved, at forsøget på drukning var et forudgående selvmordsforsøg.

Såfremt disse 88 druknedødsfald er repræsentative, kan det skønnes at der kan være omkring 1-3% yderligere druknedødsfald, som ikke er medtaget i undersøgelsen som følge af forkert kodning på dødsattesten.

BILAG B. TABELLER

Tabel B1: Danskere druknet i Danmark i perioden 1970-2006 ud fra Dødsårsagsregisteret (ukorrigeret). Antal, opdelt på dødsårsag og år

	Ulykker i alt	Selv mord	Drab	Ubestemt årsag	I alt
1970	139	61	1	12	213
1971	116	98	0	17	231
1972	127	99	0	12	238
1973	104	112	1	16	233
1974	121	114	0	13	248
1975	114	114	0	19	247
1976	79	86	0	13	178
1977	90	119	2	22	233
1978	77	97	0	10	184
1979	87	118	6	15	226
1980	94	144	3	22	263
1981	136	147	3	21	307
1982	101	123	0	22	246
1983	94	146	1	29	270
1984	67	138	2	17	224
1985	68	118	2	19	207
1986	67	130	1	20	218
1987	84	129	0	21	234
1988	83	127	1	15	226
1989	78	130	1	24	233
1990	72	117	1	22	212
1991	87	105	1	33	226
1992	51	109	0	22	182
1993	65	71	0	22	158
1994	85	68	0	22	175
1995	56	76	0	23	155
1996	48	58	2	23	131
1997	58	68	2	15	143
1998	55	59	0	14	128
1999	69	61	0	5	135
2000	52	46	1	23	122
2001	65	56	0	11	132
2002	55	44	1	11	111
2003	71	38	3	7	119
2004	54	56	0	7	117
2005	54	25	0	15	94
2006	53	55	0	10	118
I alt	2976	3462	35	644	7117

Tabel B2: Drukneulykker 1970-2006 ud fra Dødsårsagsregisteret (ukorrigeret). Antal opdelt på år, køn og alder

	Mænd 0-24	Kvinder 0-24	Mænd 25-64	kvinder 25-64	Mænd 65+	Kvinder 65+	Ulykker i alt
1970	57	10	57	5	8	2	139
1971	54	9	40	6	6	1	116
1972	47	12	56	6	6	0	127
1973	31	7	50	4	9	3	104
1974	35	9	55	4	13	5	121
1975	38	7	52	6	9	2	114
1976	35	2	37	1	4	0	79
1977	36	4	38	4	8	0	90
1978	16	7	36	4	12	2	77
1979	25	8	44	1	7	2	87
1980	28	10	47	5	2	2	94
1981	36	8	73	6	9	4	136
1982	26	2	49	7	14	3	101
1983	17	2	53	3	15	4	94
1984	18	4	33	1	9	2	67
1985	15	1	40	3	7	2	68
1986	10	2	41	4	10	0	67
1987	16	3	48	3	10	4	84
1988	22	10	37	4	9	1	83
1989	18	2	40	4	8	6	78
1990	16	1	41	3	10	1	72
1991	17	2	49	9	7	3	87
1992	15	4	25	3	3	1	51
1993	13	2	38	4	4	4	65
1994	15	5	37	5	15	8	85
1995	10	1	31	3	10	1	56
1996	11	1	18	7	9	2	48
1997	15	1	27	3	10	2	58
1998	8	1	27	7	10	2	55
1999	7	1	41	3	14	3	69
2000	12	2	28	4	5	1	52
2001	14	1	34	5	10	1	65
2002	7	1	33	3	8	3	55
2003	4	1	36	3	22	5	71
2004	7	5	26	3	8	5	54
2005	5	0	29	5	11	4	54
2006	8	2	29	3	10	1	53
I alt	764	150	1475	154	341	92	2976

Tabel B3: Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på alder og sted

	Åbent hav/fjord	Havn	Sø	Kyst	Bassin	Badekar	Bro	Vandløb	Andet	Ukendt	I alt
0-4	0	0	0	0	1	3	0	0	5	0	9
5-14	0	0	3	5	4	0	0	0	1	1	14
15-24	8	14	2	2	3	0	0	4	2	1	36
25-34	9	7	3	1	2	0	1	3	1	0	27
35-44	13	8	5	6	0	1	0	1	2	1	37
45-54	14	18	9	12	0	3	1	9	4	2	72
55-64	22	29	5	12	0	0	0	7	3	0	78
65-74	5	14	1	6	0	1	0	6	3	0	36
75+	4	9	6	13	3	1	0	5	2	2	45
I alt	75	99	34	57	13	9	2	35	23	7	354

Tabel B4: Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted og måned for ulykken

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	I alt
Åbent hav/fjord	3	2	4	7	6	11	10	13	4	8	2	5	75
Havn	6	7	10	6	11	8	11	10	7	6	11	6	99
Sø	0	3	2	1	1	6	4	8	5	1	1	2	34
Kyst	2	0	4	3	4	4	20	13	1	3	1	2	57
Inden- og udendørs bassin	0	0	1	0	3	2	0	4	0	0	2	1	13
Badekar	2	1	0	0	0	0	1	4	0	0	1	0	9
Bro	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2
Vandløb	3	4	3	4	4	4	2	0	2	2	2	5	35
Andet	2	4	2	3	3	2	1	2	0	2	1	1	23
Ukendt	0	1	0	2	0	0	2	0	2	0	0	0	7
I alt	18	22	26	26	32	38	51	54	22	22	21	22	354

Tabel B5: Drukneulykker blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet og sted

	Åbent hav/fjord	Havn	Sø	Kyst	Bassin	Badekar	Bro	Vandløb	Andet	Ukendt	I alt
Badning, svømning	1	1	8	36	10			2	2	1	61
Bad i badekar						9					9
Fritidsaktivitet i båd	54	4	3					1		1	63
Arbejdsrelateret fiskeri	13	1									14
Dykning	4	2									6
Fritidsfiskeri fra land				5				1			6
Trafik		10						6	1		17
Færdsel på havn		72									72
Andre aktiviteter	3	2	3	1	3		2	3	15	1	33
Uoplyst		7	20	15				22	5	4	73
I alt	75	99	34	57	13	9	2	35	23	7	354

Tabel B6: Dårligt psykisk helbred blandt danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006

	Dårligt psykisk helbred Antal og procent
Psykisk ustabil	7 (2%)
Depression	9 (2%)
Anden psykisk sygdom, herunder skizofreni og mani-depressiv sygdom	10 (3%)
Alkoholmisbrug	37 (10%)
i alt	63 (18%)

Tabel B7: Psykisk dårligt helbred for danskere druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på aktivitet og psykisk helbred

	Psykisk ustabil	Depression	Anden Psykisk sygdom	Alkohol- misbrug	I alt
Badning, svømning		3	2	3	8
Bad i badekar				1	1
Fritidsaktivitet i båd		2		5	7
Arbejdsrelateret fiskeri					
Dykning					
Fritidsfiskeri fra land			1	1	2
Trafik	1				1
Færdsel på havn	3	2	3	15	23
Andre aktiviteter	1		3	-	4
Uoplyst	2	2	1	12	17
I alt	7	9	10	37	63

Tabel B8: Drukneulykker blandt danske børn i Danmark i perioden 2001-2006. Opdelt på køn og aktivitet

År	Badning, svømning	Bad i badekar	Trafik	Færdsel på havn	Andre aktiviteter	Uoplyst	I alt
Drenge	10	1	1	1	5	2	20
Piger	2	2	0	0	3	0	7
I alt	12	3	1	1	8	2	27

Tabel B9: Selvmord ved drukning blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006. Opdelt på køn og alder

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	I alt
Mænd	0	0	4	6	17	27	28	14	32	128
Kvinder	0	0	1	7	8	25	29	31	27	128
I alt	0	0	5	13	25	52	57	45	59	256

Tabel B10: Selvmord ved drukning blandt danskere i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
Havn	53	32	85
Sø	10	25	35
Kyst (herunder strand og fjord)	21	26	47
Inden- og udendørs bassin	1	0	1
Badekar	5	15	20
Bro	16	10	26
Elv/ålbøb	13	7	20
Andet	5	5	10
Ukendt	4	8	12
I alt	128	128	256

Tabel B11: Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted

	Udlændinge
Åbent hav/fjord	14
Havn	14
Sø	2
Kyst (herunder strand og fjord)	16
Inden- og udendørs bassin	3
Badekar	2
Bro	1
Andet	3
Ukendt	9
I alt	64

Tabel B12: Drukneulykker i Danmark blandt udlændinge 2001-2006, opdelt på aktivitet og alder

	0-4	5-14	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75+	I alt
Badning, svømning		3	1	1	1	3	4	5	1	19
Fritidsaktivitet i båd				1		1	3	4		9
Arbejdsrelateret fiskeri				1	1	2				4
Dykning					1	1				2
Fritidsfiskeri fra land								1		1
Færdsel på havn			1	2		1	3	2		9
Andre aktiviteter			1							1
Uoplyst		2					1			3
I alt	0	5	3	5	3	8	11	12	1	48

Tabel B13: Drukneulykker i Danmark blandt udlændinge 2001-2006, opdelt på aktivitet og måned

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	I alt
Badning, svømning						2	5	10	2				19
Fritidsaktivitet i båd					1	2		2	1	2		1	9
Arbejdsrelateret fiskeri	1	1			1		1						4
Dykning					1	1							2
Fritidsfiskeri fra land				1									1
Færdsel på havn			1	1	1	1	1		2		1	1	9
Andre aktiviteter												1	1
Uoplyst							1	2					3
I alt	1	1	1	2	4	6	8	14	5	2	1	3	48

Tabel B14: Drukneulykker i Danmark blandt udlændinge 2001-2006, opdelt på aktivitet og nationalitet

	Tyskland	Norge	Sverige	Østeuropa og Rusland	Andre	I alt
Badning, svømning	17	2				19
Fritidsaktivitet i båd	7	1			1	9
Arbejdsrelateret fiskeri	1	1		1	1	4
Dykning	2					2
Fritidsfiskeri fra land	1					1
Færdsel på havn	2	2	2	2	1	9
Andre aktiviteter	1					1
Uoplyst	2			1		3
I alt	33	6	2	4	3	48

Tabel B15: Badeulykker ved strand blandt udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på alder og køn

	Mænd	Kvinder	I alt
0-4	0	0	0
5-14	2	0	2
15-24	0	0	0
25-34	1	0	1
35-44	1	0	1
45-54	3	0	3
55-64	3	0	3
65-74	3	2	5
75+	0	1	1
I alt	13	3	16

Tabel B16: Udlændinge druknet i Danmark i perioden 2001-2006, opdelt på sted og nationalitet

	Tyskland	Norge	Sverige	Østeuropa og Rusland	Andre	Uoplyst	I alt
Åbent hav/fjord	10	2		2			14
Havn	3	3	3	3	2		14
Sø				1	1		2
Kyst (herunder strand og fjord)	16						16
Inden- og udendørs bassin	1	2					3
Badekar		1	1				2
Bro	1						1
Andet	3						3
Uoplyst	5		2	1		1	9
I alt	39	8	6	7	3	1	64